

פאה ואלו מפסיקין פרק ב

שחובת הקציר בקמה כלומר חובת הפאה של זה היתה בקמה וכה
דאם כלה שדה חזרה פאה לעומרים וחייב להפדים פאה מן העומרים
ה"מ היכא דכלה הוא אבל הכא הוא לא כלה: ה' הלוקח נותן פאה לכל.

שחובת הפאה ממה שקצר נשאר בזה
התני שקנה הלוקח והיו כאלו לא מכר
לו אלא מה ששאר בשדה אחר שיוצא
ממנה הפאה שראוי להוציא מאותה שדה.
וכן הפורה מיד הגזבר מוציא מן התני
שדה הפאה הרלויה לקדה פולה:

להרמב"ן צ"ל החומש ב' חמור בפסוק בעלם היום הזה שכתב ח"ל
וישתמשו החמים בכל לשון עכבה בכ"ף נגזר מולא יעקבם כי ישמע
קולו (איוב לו) ויאלמו מחקשט מן תכשיטין ואלמו קרסמיה נמלים מן
יכרסמנה חזיר מיער עכ"ל:

שחובת הפאה בקמה י: ה' קצורה לסמים
חציה וקצר הוא חציה נותן פאה ממה שקצר.
קצר חציה ומכר חציה הלוקח נותן פאה
לכל. קצר חציה והקריש חציה הפורה מיד הגזבר הוא נותן פאה לכל:

מלאכת שלמה
וכדמכתיבנא: ה' הלוקח נותן פאה לכל. כי ידע הלוקח שמוכר לא נתן פאה
לחייבי שקצר כיון שהיה נדעמו לקצור הכל ומלך העניים לא קנה ודעתה דהכי
קגאם שיתן פאה לכל. ה"ר"ש ז"ל. ולפי' נבאמין כתבתי פי' ה"ר"ש שיריל"ז ז"ל:

מלאכת שלמה
וכדמכתיבנא: ה' הלוקח נותן פאה לכל. כי ידע הלוקח שמוכר לא נתן פאה
לחייבי שקצר כיון שהיה נדעמו לקצור הכל ומלך העניים לא קנה ודעתה דהכי
קגאם שיתן פאה לכל. ה"ר"ש ז"ל. ולפי' נבאמין כתבתי פי' ה"ר"ש שיריל"ז ז"ל:

יבין

לח' ר"ל הוא השאירה בקמה ולפי חייב באחריות שלה: (לפ' דמרחיבה פאה בנזק. הו"ל כלא מכר לו הסאה. ואלפלו לא מכר לו קרקע כלל. אבל
במכר חליה וקצר חליה כל א' טקן פאה לעלמז:
משנה ראשונה

מטוס נפלי כוס: ה' קצר חליה ומכר חליה. אבל מכר חמלה וחתיכ
קצר זה טקן פאה ע"י מה שלקח וזה טקן על מה ששייר כולקמן פ"ג מה"ה
בתי"ט: הלוקח נותן פאה לכל. פי' פאה של כל השדה חף על מה שקצר
המוכר ומיידי שיעט הלוקח שהמוכר קצ' חליה ולא נתן פאה ונשאר חובת הפאה

יבין
לח' ר"ל הוא השאירה בקמה ולפי חייב באחריות שלה: (לפ' דמרחיבה פאה בנזק. הו"ל כלא מכר לו הסאה. ואלפלו לא מכר לו קרקע כלל. אבל
במכר חליה וקצר חליה כל א' טקן פאה לעלמז:
משנה ראשונה

מטוס נפלי כוס: ה' קצר חליה ומכר חליה. אבל מכר חמלה וחתיכ
קצר זה טקן פאה ע"י מה שלקח וזה טקן על מה ששייר כולקמן פ"ג מה"ה
בתי"ט: הלוקח נותן פאה לכל. פי' פאה של כל השדה חף על מה שקצר
המוכר ומיידי שיעט הלוקח שהמוכר קצ' חליה ולא נתן פאה ונשאר חובת הפאה

פרק ב משנה א אין מפרישין פאה משהו לחבורתה. ואילו מפסיקין ליתן

מכל אחד פאה לעצמו. (א) נהר אצל שאין מימיו נמשכין. (ב) אמת
המים שנשטח בחפירת ירי אדם ומים שבו נמשכין. והעומד באמצע אינו יכול לקצור
בב' השפתיים. (ג) ודרך שמעיר לעיר שרחב ר' אמת ויורד לאדם ולבמה ולמשה
והוא שייך ליהוד. או דרך ששייך לרבים מעיר לעיר כלעיל. והוא רחב פ"ו אמת.
(ד) ושיל ויהוד שעשוי לצורך הולך אדם בין השדות ואינו רחב ר"א. או ששיל עבין
השדות ששייך לרבים ואינו רחב פ"ו אמת. אם זה או זה קטע בימות הרמה ובימות
הנשמים אפי' מיוחד לרבים. (ה) אם מפסיק בין ב' השדות קרקע שאינו חרוש ולא ורוע.
או שחרוש ואינו ורוע או שורוע בין אחר. בגוון שערות שורוע באמצע חסיין. או קצר
לשחת. מירושל' בשל א' מ' הלוקח חתם רב ב' א' על אורך ג' אמות. אז כל א' מ' ה"ל
צריך שיהיה החפץ רק רוחב ג' אמות מרובע. אבל כשכל חלק רחב יותר מ' על ב'
אמות. אז כבוד ונר צריך שישפיקו ברוחב רובע שלם. ויבדע אחר בירי רחב כ"ש מפסיק
משנה ג' וכשפסיקו שני חלקי. עד שאינו יכול לחרוש ב' החלקים עם גובה החר
כאחת. אלא חורש כל חלק בפ"ו. או שהיה חריץ עמוק באמצע השדה
באופן ה"ל. כיון שהיה ורוע מצטרף:

משנה ד וכל חרובין שנבחרו נאמר עד שהעומד אצל א' וראה את הב' אין הנדר

פסטיק. וכל יתים כל העומדים ברוח א' מהצד נמצאין:
משנה ה שדה שורוע מין א' אצל שקצרו או לקצרו בב' זמנים. נותן רק פאה א'
לכל. מהחלק שיקצרו לבסוף ואם היא ורוע ב' מינים כ"א לבר. נותן
פאה לכל א'. ב' מיני חסיין ודברה או תלמי בוסין לקיפון. דבלקמן בוסן א' נותן
פאה א' כשיעור שניתן מאיתו שורעת. ובלקמן בב' זמנים נותן פאה לכל א' בעצמה
משנה ו קצרה עבדי כוכבים לצורך עצמן אפילו ברצון ישראל. או שקצרה
ליספין אפילו גזלו מה חקיק. קרקע אינה נגולה. א"ל לא הר"ל קציר
או שנשכחה הנפלים כל השבלים. או שנקרתן בהמת. או שנקרתו השבלים ע"י
הרוח. אצל שנשארה התבואה ביד בעלים פסור פאה. ולא עד אלא אפי' קצר
הוא או שלחיו חציו הראשון ואח"כ קצרו ה"ל חציו האחרון. פסור פאה גם
ממה שקצר הוא תחלה דחובת הפאה בקפת העשאר ואינו חייב באחריות:
משנה ח אבל קצרו א' מכל החצי הראשון. ואח"כ קצרו הוא החצי האחרון נותן
חלק פ' ממה שקצר הוא. קצר חציו ואח"כ מכל החצי האחרון. הלוקח נותן
הפאה גם ממה שקצר המוכר. ואפי' אחר שקצר חציו. הקריש חציו האחרון. הפורה מיד
הגזבר וקצרו אח"כ נותן פאה מכל השדה. (שהיה בקצרה הגזבר בעתה הקיש. ג' ה"כ"ט
נותן פאה חלק פ' ממה שקצרו בעלים מקורם וע"י רמב"ם פ"ב סמכות עניים ה"ח):

פסורה דחמלה הקירה החמישית כפאה נעשית מהקדש הפסור אבל כהן בשעת חובתה היתה חייבת שהיה לקצור ויע"ש שהלוקח הכנה ועמ"ש הפ"ח לק' פ"ד מ"ז
ומ"מ ומש"ס. ולי"מ היה ל"ל דליד לעוללות. דהוא של עניים בלא שום תנאי ואלפלו הפסל ראות. ולכן לא חל עליהם הקדש. אבל כפאה חף שהתחיל לקצור מ"מ אין לעניים כדעה שדה כהן שחזר
בלא חמלה ומחייב להפדים פאה. אבל כ"ו שאל הפדים אם הכשיר במחויב קצורה לנשים וי"ב קרסמיה נמלים וצ"ה וצ"ה פסורה כמ"ס הר"ב שם דמטי דאם כלה שדה חזרה פאה לעומרים ה"מ סוכה
דכלה הוא אבל הכא הוא לא כלה. והא דנמנר חליה הלוקח נותן פאה לכל היינו דלא מכר לו אלא חכות ש"ל. וכיון שהוא היה אסור לבלות בקצירה ויהיה מחוייב להיות הפאה כשיעור. ע"כ גם הלוקח מחוייב להיות כל
הפאה. ויודאי אם ביד הלוקח קצורה לנשים עשור מכל ולא חלוקין דחלק העניים לא מכר לו דנחמתי הכל על קודם שהפדים חלה שחל עליו החיוב דלא תכלה ח"ה יקצור. ומש"כ בקדש דקצירה חוי בקרסמיה נמלים
ועיין ירושל' כלא שאל הגזבר קצ' חלי ה"ה הקדש או שפסור מיד הגזבר הוא שאל מה שקצר בעצמה קודם שהקדים ולמה שקצר הוא אחר הפסור אבל הקציר ברשות פסור וע"י וי"ע. ואם
הקדישה כולה והתחיל הגזבר לקצור וחתיכ פאה. לכאורה למ"ס התי"ט נרש"ק דקצירה השלמה הראשונה הוא כמו מירוח כחבולה לענין מעשר והוא מוציא בירושל' שם א"כ כמו שמרחה הקדש פסור ח"כ קצירה השלמה
כראשונה פסור את פולה. ואולי שאני מירוח שיעשה מעשה ברשות הקדש בכל הפסירות ט"ן. מש"כ קצירה השלמה של ונעשה בנזק שאר השבלים ועמ"ש פ"ד מ"מ. וי"ע שאל מלאחי גילונו לרין זה

פסורה דחמלה הקירה החמישית כפאה נעשית מהקדש הפסור אבל כהן בשעת חובתה היתה חייבת שהיה לקצור ויע"ש שהלוקח הכנה ועמ"ש הפ"ח לק' פ"ד מ"ז
ומ"מ ומש"ס. ולי"מ היה ל"ל דליד לעוללות. דהוא של עניים בלא שום תנאי ואלפלו הפסל ראות. ולכן לא חל עליהם הקדש. אבל כפאה חף שהתחיל לקצור מ"מ אין לעניים כדעה שדה כהן שחזר
בלא חמלה ומחייב להפדים פאה. אבל כ"ו שאל הפדים אם הכשיר במחויב קצורה לנשים וי"ב קרסמיה נמלים וצ"ה וצ"ה פסורה כמ"ס הר"ב שם דמטי דאם כלה שדה חזרה פאה לעומרים ה"מ סוכה
דכלה הוא אבל הכא הוא לא כלה. והא דנמנר חליה הלוקח נותן פאה לכל היינו דלא מכר לו אלא חכות ש"ל. וכיון שהוא היה אסור לבלות בקצירה ויהיה מחוייב להיות הפאה כשיעור. ע"כ גם הלוקח מחוייב להיות כל
הפאה. ויודאי אם ביד הלוקח קצורה לנשים עשור מכל ולא חלוקין דחלק העניים לא מכר לו דנחמתי הכל על קודם שהפדים חלה שחל עליו החיוב דלא תכלה ח"ה יקצור. ומש"כ בקדש דקצירה חוי בקרסמיה נמלים
ועיין ירושל' כלא שאל הגזבר קצ' חלי ה"ה הקדש או שפסור מיד הגזבר הוא שאל מה שקצר בעצמה קודם שהקדים ולמה שקצר הוא אחר הפסור אבל הקציר ברשות פסור וע"י וי"ע. ואם
הקדישה כולה והתחיל הגזבר לקצור וחתיכ פאה. לכאורה למ"ס התי"ט נרש"ק דקצירה השלמה הראשונה הוא כמו מירוח כחבולה לענין מעשר והוא מוציא בירושל' שם א"כ כמו שמרחה הקדש פסור ח"כ קצירה השלמה
כראשונה פסור את פולה. ואולי שאני מירוח שיעשה מעשה ברשות הקדש בכל הפסירות ט"ן. מש"כ קצירה השלמה של ונעשה בנזק שאר השבלים ועמ"ש פ"ד מ"מ. וי"ע שאל מלאחי גילונו לרין זה

רבינו עובדיה מברטנורה

פאה מלבנות התבואה פרק ג

פרק ג א מלבנות. ערוגות מרובעות ובשזיל שעשויות כדפסי'
("אלבנות קרויין מלבנות: שבין הוותים.

וה"ה לכל שאר אילנות. ונקט זיתים לאשמועינן דלפילו זיתים שחייבים
בפאה לא מפסיקין לב"ה וכ"ש שאר אילנות

שאין חייבין בפאה דפסיקא דלא מפסיק:
ב"ש אומרים פאה מכל אחד ואחד.

פרק ג א מלבנות. ערוגות מרובעות ובשזיל שעשויות וכו' קרויין
מלבנות ולקמן אכחזי טעם אחר

בשם הר"ש: מכל אחת ואחת: והר"ב העתיק מכל אחד ואחד
וכן הוא במשנה לפוס צבלי וירושלמי

וגירסא נכונה היא שאף ששם הרבים
בלשון נקבה מלבנות עם כל זה

מלאכת שלמה
היינו ערוגות מרובעות כעין לפוס שעושים צו לנשים שקרוי מלבן וכן נקרא רבוע

מלאכת שלמה
היינו ערוגות מרובעות כעין לפוס שעושים צו לנשים שקרוי מלבן וכן נקרא רבוע

יבין

פרק ג א (א) ערוגות מרובעות: (ב) רבועה קמ"ל דלפילו זיתים שחייבים בפאה מן התורה. אפי"ה לא מפסיקין לב"ה. וכ"ש שאר אילנות:
משנה ראשונה

פרק ג א בשי"א פאה מכל אחת. פירוש ס"ב בזמן שהאילנות מרומקין
בשם
כן הוא ב"מ ונד"ק ודברי התי"ט מוה"ס כמו שהעיר שם ד"ס. כי היכן מלא הג' במשנה אחת ונדברי הר"ב אחד. כי במשניות ד"ו ט"ח טעם פי' הר"ב נדעם במשנה אחד ונדברי אח'
נש' על התי"ט: ר"ה שבין הזיתים כו' שאין חייבין כו' ר"ל מה"ה (רמ"ז) ואלע"ז דגפנים נמי מה"ס חייבין מ"מ אין ורש"י מוציא בעיניהם מאוס כלאים. וה"ה א"ש ל"ש ר"ה סמכותו פ"ק מ"ד.

יבין
במשנה אחת ואחת. כג"י שלפנינו מוה"ס שכל ג' אחת ואחת ונדברי ב"ה וכן בנזק
המשנה ג' מאלת. במשניות סדרשים הגיהו גם שם מאלת וכו"ה ב"מ אבל לא

תוספות רע"ק
מ"א (אחת כתב) ב"ב ר"ה
שבין הוותים. ונקט
זיתים. דלכ"ש אפילו
אילנות שא"ה בפאה
מפסיקין כדאיתא בירוש'.
הר"ש:

שחובת הפאה מ"ה שם פ"א
וה"ה ב"מ ונד"ק ודברי התי"ט מוה"ס כמו שהעיר שם ד"ס. כי היכן מלא הג' במשנה אחת ונדברי הר"ב אחד. כי במשניות ד"ו ט"ח טעם פי' הר"ב נדעם במשנה אחד ונדברי אח'
נש' על התי"ט: ר"ה שבין הזיתים כו' שאין חייבין כו' ר"ל מה"ה (רמ"ז) ואלע"ז דגפנים נמי מה"ס חייבין מ"מ אין ורש"י מוציא בעיניהם מאוס כלאים. וה"ה א"ש ל"ש ר"ה סמכותו פ"ק מ"ד.

תוספות רע"ק
מ"א (אחת כו') קצור חציה
ואם מכר חציה וקצר חציה
זהו נותן פאה לעצמו. וזאת
התחיל לקצור ואח"כ מכר
חציה שהנשאיר במחויב
הבעל השדה נותן פאה
לכל כן פתבאר פתחני'
דלקמן פרק השפ"ק מ"ה:
שלאות כו') הפורה מיד
הגזבר. בעודו במחויב קודם
קצירה ע"י לקמן פ"ד מ"ה:
תוס' אנשי שם

כמות או כמות ודאי דה"מ
למיתא אלא דרישא דהנהו
קטע וי"ל לאתק: ה' במשנה
הפורה מיד הגזבר. פי'
נמ"ס כמ"ס הרש"ש. וע'
כ"ה הון עשיר שהקדש מ"ש
המקדשים כמותו משעושו
כו הטוללות דק"ל דהטוללות
לעניים משום דלפן אדם
מקדש דבר שאינו שלו.
והכא נמי משתחיל לקצור
התחייב נפלה כל הסדה ואין
יכול להקדש מוצי פאה
שיק"ל לכל הסדה פי' הסקדש
הלא דשאל' הוא ולא דמי
להקדש קמה ופדה עומדים
דקדמתי דהסם כדקמתי
פעמא שבעת חובתה היתה

עמ"ש הפ"ח לק' פ"ד מ"ז
ול"מ היה ל"ל דליד לעוללות. דהוא של עניים בלא שום תנאי ואלפלו הפסל ראות. ולכן לא חל עליהם הקדש. אבל כפאה חף שהתחיל לקצור מ"מ אין לעניים כדעה שדה כהן שחזר
בלא חמלה ומחייב להפדים פאה. אבל כ"ו שאל הפדים אם הכשיר במחויב קצורה לנשים וי"ב קרסמיה נמלים וצ"ה וצ"ה פסורה כמ"ס הר"ב שם דמטי דאם כלה שדה חזרה פאה לעומרים ה"מ סוכה
דכלה הוא אבל הכא הוא לא כלה. והא דנמנר חליה הלוקח נותן פאה לכל היינו דלא מכר לו אלא חכות ש"ל. וכיון שהוא היה אסור לבלות בקצירה ויהיה מחוייב להיות הפאה כשיעור. ע"כ גם הלוקח מחוייב להיות כל
הפאה. ויודאי אם ביד הלוקח קצורה לנשים עשור מכל ולא חלוקין דחלק העניים לא מכר לו דנחמתי הכל על קודם שהפדים חלה שחל עליו החיוב דלא תכלה ח"ה יקצור. ומש"כ בקדש דקצירה חוי בקרסמיה נמלים
ועיין ירושל' כלא שאל הגזבר קצ' חלי ה"ה הקדש או שפסור מיד הגזבר הוא שאל מה שקצר בעצמה קודם שהקדים ולמה שקצר הוא אחר הפסור אבל הקציר ברשות פסור וע"י וי"ע. ואם
הקדישה כולה והתחיל הגזבר לקצור וחתיכ פאה. לכאורה למ"ס התי"ט נרש"ק דקצירה השלמה הראשונה הוא כמו מירוח כחבולה לענין מעשר והוא מוציא בירושל' שם א"כ כמו שמרחה הקדש פסור ח"כ קצירה השלמה
כראשונה פסור את פולה. ואולי שאני מירוח שיעשה מעשה ברשות הקדש בכל הפסירות ט"ן. מש"כ קצירה השלמה של ונעשה בנזק שאר השבלים ועמ"ש פ"ד מ"מ. וי"ע שאל מלאחי גילונו לרין זה

חלופי גרסאות

א אחת ואחת גרסא אחת
ואחד וכו' גרסא ונד"ק
ובמסג' כמו שהעיר הפ"ח ואל
כמו שהעיר שם ד"ס.

תוספות חדשים
מ"א (בר"ב ד"ה) שבין
הזיתים כו' וכו"ה שאר אילנות
כו' עכ"ל. בזמן שאין כהם
כל הדברים הששים כפ"ה
משנה ד' וק"ל:
(מספרות"ה ז"ל)

תוספות רע"ק
מ"א (אחת כתב) ב"ב ר"ה
שבין הוותים. ונקט
זיתים. דלכ"ש אפילו
אילנות שא"ה בפאה
מפסיקין כדאיתא בירוש'.
הר"ש:

א בח"א. מ"י פ"ג מהלכות
ע"פ ה"ח: ב המנמר.
מנחות פל: ונחום' יזר טו:

תוספות חדשים

הור"ם ד"ח ומו"דים כו'
ל"ח בהוראהם כו' עכ"ל.
ויל' דקל' ל"ח דמדכ"ס כמעט
י"ג"ס חס מרוחקים י' אילנות
וס' ר' ר' ר' ר'
ראשון לציון
ס"א הור"ם ד"ח ומו"דים
וגדולה מוז כס"ה
התלוות כו'. ועי' הט"ז
חוס' סוכה ט. ד"כ ולא
עשה כו' ועי' יס"מ:

תוספות רע"ק

ארת [כמ] בר"ב ד"ח
ב"ש. שלא שביל
האילנות נעשו הפירות
ושיירי שיש הפסק בור
כשיעור ג' תלמים כדלעיל
רמ"ב

תוס' אנשי שם

אכל לרעה הר"מ דעלוה
הק מדרוביחא י"ל דקט
זיתים לפי שהיו חסידים מאד
כא"י ומי"ס התי"ט ל"ק
רס"ו קמ"ל דא"ה לא
מפסקי. (ט"ז). א"ה דכרו
המורה דא דכרי הר"ב
ומפסקים מירושל'. וא"כ
יקשה מהיזביל לרעה הר"מ.
ועי' מה"ס שם שנתח' נ"ס'
דר"ל שאין מפורשין למו"ב
כתיב ע"ס. והוא נכון
כא"ס התי"ט. וזכ"ס נ"ס'
ר"י גמ"י המד"ס גמ"ס
החדשים: ד"ה בש"א כו'
דמפסקי זיתים. וזו נכונה
הר"ם ד"ג בירושל' כה"ק
דמרוחקות מודו ג"ס ה"ן
הפסק האילנות יזכר
ובמרוחקות מודו ג"ס ד"ה
הפסק. אכל להר"ב ש'
כשיטה הר"מ משמע דעמ"ס
דכ"ס דעש"ר ל"ג'
נראה שלא בשביל האילנות
נעשו מלבנות אלא ההי"ן
שיהיה כל מלבן שיהיה כ"ס.
ולא משום הפסק האילנות.
והר"ב י"ל עירב השוקות.
(ס"ט). ובירושלמי אמריק
דעמ"ס דכ"ס שאין דרך
גמ"ל להכניס זרעים בין
האילנות וגו' הר"ם א"ש דר"ל
דמ"ס ג"ס דכ"ס ג"ס
דמפסקי אילנות. והר"מ י"ל
דכ"ס לפי שאין דרך גמ"ל
להכניס כו' וזה הכניס ע"כ
משום דכיון דאין רעו"ן
מחשבו אלו מרוחקין וכאילו
אין כאן אילנות כלל ונכ"ן
הכניס הרע"ס. וא"כ למה
זרעו מלבנות אלו ודאי משום
שגון נעשה כל מלבן שיהיה
כ"ס. אכל ברעו"ן ע"כ
לומר שזה עשה שלא בדרך
גמ"ל אלא ששאלו מלבנות
הוא בשביל האילנות. וז"ה
כ"ל שדרך להכניס זרעים

שם הנפרד מלבן לשון זכר]: ומו"דים בית שמאי לבית הלל.
ואשכחן כהאי גוונא בפרק ה' דשביעית [משנה ל'] ובמשנה ט'
פרק קמח דשבת [ש"ד אחרים] ואש"ג דאין הלכה בבית שמאי
ולא כ"מ בהוראהם. וגדולה מוז בפרק ה' דהרומות משנה ד'
דפליגי ר"א ותכמים אליבא דכ"ס וכן
כפ"ב דאהלות משנה ג' ועיין רפ"ק
דשביעית: ראשי שורות. לשון הר"ש
למאי דפרטיקן דמלבנות הם השורות
קשה דהוה ליה למימר ראשי מלבנות:
ויש לפרש דמלשון שדה הלבן [הוא] ע"ס
כשמתבטלת התבואה מתלבנת ומלקטין

אותה ולקמן דהזן נמי מלבנות הבגלים
כשמתבטלים ועוד אפשר דכל שדה [הזן משדה האילן נקרא שדה]
הלבן ע"ס שהחמה זורחת בהן ואין בהן כל כשדה האילן ע"כ:
ב המנמר. פי' הר"ב שקרא התבואה שנתבטלה ראשון ראשון.

ומפרש בירושלמי מקום הזבלין עולין תחלה. ופירש הר"ם כלומר מקומות המזבילים יותר בשדה שם התבואה ממזרית לעלות ע"כ. ומעשה
שמשנה ד' בפרק קמח דהזן התבואה והקטניות בכלל הזה. ובכלל הוא שלקטותן כאחת ואפ"ה לא מלינו פטור מפאה השדה שלא
כדב"ל בשו"י וממזרת במקומות המזבילים משום דמ"מ כל קלח וקלח לקיטתו כאחת. ואין גרעין מהבטל קודם לגרעין והכי נמי בפ"ב
גבי אינו מפסיק לאילנות. וזה ידוע שאילנות שהן אפי' ממין אחד אינם מתבטלים כאחד. אלא דלקיטתן כאחת היינו לאזקי תחלה
וכיוצא בה שלקטת פירות האילן האחד אינם כאחת וראויה לדברי מהירושלמי שהביא הר"ם במשנתו לענין שבת ומרדל שמואל אמר
מפני שאין הראשון ממתין לאחרון שבהן וכו' על דעתיה דשמואל מפריש מכל קלח וקלח ע"כ הא קמן דלאו בתר שדה אילינן אלא
בתר קלחין. [ועיין לקמן ב"ה מכל אחד וכו' דר"י פליגי והכי קיימא לן ומדשמואל נשמע לר"י שא"ל לומר שחוקים הם במציאות]:

מלאכת שלמה

אל עץ שקובטין בו הדלתות מלבן כדלמרי' בעלמא מלבן של פתחים וכן
פי' גערך. והואיל ועומדות הערוגות פסקי פסקי ואילן זית בין הבינים
דאין נותעברות וע"ז קסברי ב"ש דמפסקי ונותן פאה מכא"ל. ובירושלמי
מפרש לה אי ברעו"ן אי במרוחקין. (הנה"ה כתב הר"ם י"ל בשם הירושל' מה
אין קיימין אי במרוחקין אף ב"ש מודו שהוא נותן פאה מאחת על הכל. ואי
ברעו"ן אף ב"ש מודו שהוא נותן פאה מכא"ל. אלא אין קיימין בעטו"ן מטע
עברה לבית אהה. ואינו כן בפ"י ר"ע ו"ל. מועתק מה"ה הר"ל סולמיאן
אוחא ו"ל. אכן לנע"ד שר"ע י"ל העתיק מפי' הרמב"ם ו"ל ומשמע שאין
היתה ג' הרמב"ם ו"ל בירושל' וכמע"ס ב"כ"מ. אכן ה"ה ה"ל ו"ל תפס אשך
המזוי לפיטו בירושל' והוא גירסת הראב"ד ו"ל שם בהשגות. וע"ס). ראשי
שורות מעורבין. כגון שהערוגות ארכין מנסין לדרוס ורחבין נומזרת למערב
ואין קיי השורות מומזרת למערב ישרים אלא אי כנגסת ואי יוצאה בענין שאין
האזיזין ישרים וראשי קוין של נגד רחבין קרי שורות. מודו ל"ב דנותן פאה
מאי על הכל. ומה שהקשה ר"ם ו"ל בפ"י מהשנה כמה שפירשתי א"ס. עכ"ל

מכל מלבן ומלבן הואיל ועומדות הערוגות פסקי פסקי ואין
מתערבין זו עם זו קסברי ב"ש דמפסקי ויזים [אבל] הו"ל דראשי
שורות מתערבים מזה לזה [מודו] ללא מפסקי וזומן שהאילנות
מרוחקים זה מזה עד שבקרקע בית אהה שהוא ג' אמה על ג' אמה
אין בו י' אילנות מודים ב"ה שנותן
פאה לכל מלבן ומלבן הואיל והאילנות
מרוחקים (**). גראין הדברים * שלא
בשביל האילנות נעשו המלבנות וזומן
שהאילנות רעופים ויש עשר אילנות
בפתות מבית אהה מודים בית שמאי
שנותן פאה אחת על הכל לא נחלקו

אלא כשיש עשר אילנות בבית אהה: ב המנמר. מלקט שדה מקומות
מקומות דמחוי כמנמר לשון ונמר חברבורותיו (ישימה י) שקלר
התבואה שנתבטלה ראשון ראשון בשדה: ושייר קלחים לחיים. לוחן
שלא
(*) ג"ד פסגות. (**) ג"ד מ"ל.

הוא כשיש עשר אילנות בבית אהה: ב המנמר. מלקט שדה מקומות
מקומות דמחוי כמנמר לשון ונמר חברבורותיו (ישימה י) שקלר
התבואה שנתבטלה ראשון ראשון בשדה: ושייר קלחים לחיים. לוחן
שלא
(*) ג"ד פסגות. (**) ג"ד מ"ל.

מלאכת שלמה

ו"ל. ובירושל' איתא תנאי דבית רבי דתנו שבין האילנות. ותרייבו לרבי.
אילנות לרבי ל"ב דלע"ז דלא מתייב בפאה מפסקי. וזיתים לרבי ל"ב
דלע"ז דמתייב לא מפסקי ע"כ. פי' אבל זיתים או עשר אילנות כיו"כ שחייבין
בפאה ל"ב ליכא רוחא דהואיל והן חייבין בפאה ה"ל דמ"ה ס"ל ל"ב
דמפסקין כדלמרי' בעלמא דבית מינה מרחיב בה. אבל עשר אילנות ללא
מתייב בפאה ה"ל ל"ב נמי לא מפסקי דלאורי חשיבי. קמ"ל תנאי דבית
רבי. ובירושל' מ"ט דכ"ס שאין דרך גמ"ל להיות מכניסין זרעים בין האילנות.
אזי"א דכ"ס כר' יוסי דתנן כמנמר מלבנות בגלים שבין הירק ר"י אומר פאה
מכא"ל. כמה דר' יוסי אמר אין דרך גמ"ל להיות מכניסין בגלים בין הירק
כן ב"ש אומרים אין דרך גמ"ל להיות מכניסין זרעים בין האילנות. ומסקי
מסתברא דכ"ס יודון לר' יוסי ור' יוסי לא יודה ל"ב. ב"ש יודון לר' יוסי
שכן אין דרך גמ"ל להיות מכניסין בגלים בין הירק. ר' יוסי לא יודה ל"ב
שכן דרך גמ"ל להיות מכניסין זרעים בין האילנות: ב המנמר וכו'. בערוך
המנמר פי' הוורע שדה מיניס הרבה. וי"א קוצר מקום ומניס מקום כמו
עור

תפארת ישראל

פ"ג (א) ואילדה"ק מ"ס אילנות מורע אחר דמפסקי (כפ"ב מ"א) והרי
הכל כמנועות י' אילנות על קרקע שהיא י' על ג' אמה. יהיה
כל אילן מרוחק מחבירו יותר מרובע. והוא הוא המלבן שבין כל אילן ואילן.
והרי ככה"ג אמרי' התם דזרע אחר מפסקי ככ"ס. י"ל שאני התם דמדזרע
ל"ל דמעורבים לא נקראו מלבנות: (ה) ככה"ג מודו ב"ש לבית הלל
ומד"ב נשמע ל"ב"ה במרוחקים היו"ד יהיה כפי מ"י אמה: (ו) קוצר תבואה שנתבטל ראשון ראשון בשדה ומחוי כמנמר: (ז) שלא נתבטלו:
מכל

משנה ראשונה

משמע דמלבנות שאין בהן אילנות כלל פשיעה דלכ"ס פאה לכל אהת מקי'
דמרוחקין. ובמחתי' דליקתן גבי שפת ומרדל מפרש הר"ב מפני שאין דרכן
לזרוע מכן שדה אחת ופיכך חשונים כן אהת עכוונות כל אחת כשדה אחת.
ובה"ל במנוחה שדרכה לזרוע שדה עלימה למה ימשו הערוגות כל אחת כשדה.
אלא הראב"ד מביא גירסת בירושלמי בסיפך דאם האילנות מרוחקין פאה אחת
כל

הרבה מודו כלל ענותן פאה מכל אהת וכשקן מקורבין מודו בית שמאי
וכו'. לשון הרמב"ם בחטובו כשהאילנות מרוחקין כלאין הדברים שלא בשביל
האילנות נתקן הרע"ס וכשמו מלבנות. ובמקורבין יזכר שדה אחת היא ובשביל
אילנות נתקן הרע"ס ע"כ. והסוף ככ"מ ויזכר העסק דמרוחקין שיש מלבן
הוא גדול וכדאי ליתבז שדה ובמקורבין אינו נחשב כשדה פ"ס. וקשה דלפ"ו

בין האילנות וא"כ אין רוחא שחשבו אלו כמרוחקין ושירי אל גס נזיר' ל"ג' בשביל האילנות עשאו מלבנות. וכן ש"ל כ' ל"ב' דין לומר שחלה קודם האילנות זרעו לפי שאין דרך כו' ע"ס והוא תשוב דאי'
כדלפון מני ימא הכא. ותו דבאלנות וקטת שבו"ה היו קודם שזרע מאי איכא למימר. וז"ע: הור"ם ד"ה ומו"דים כו' אליבא דכ"ס. ר"ל דקאמר שם לאחר שארזו ב"ש כו' ואין תני הריב בלאחר שארזו דאף
קודם שארזו יזכרן לפלגי אליבא דב"ה. ולי לק"מ דכיון דתנא ר"א חירוס ותישקף דבמי חזקה הכהנה לומר לאחר שארזו הריב דאליב לא היה ר"א לומר חירוס ותישקף כיון שהוא שמו"י ופסק ככ"ס בכל
דוכתי וכן דלמ"ה ויזכרן לפלגי אליבא דב"ה. למה מני לאחר שארזו ועי' חוס' שנת ק"ל ד"ה דר"א ומדו י' ד"ה שמו"י. (ל"מ בשם ש"ס באר עשק בכללי הכניזות כלל (מ) באב"ד ב"פ"ב דאלהות. דלמ"ה התם בלחה מקתא אמרו כו'
א"כ פליגי אליבא דב"ה ואפשר לומר דכ"ס לא קאי אכ"ס לבר אלא אכ"מ שאמרו שיערא דזקוקה כגון ב"ש"ג דאלהות בעשה מאור מתחלה או הלון שהוא לאורי או סריגות והכפיות השניות שם דשיעורא כמלא מקתא
אל לשב וכן כפי' דקטת מ"ד הוא הכל לרענן דתאמא כותייתו אבל ל"מ בלחה כ"מ במקתה של הכופאים ותי פלגתייתו כאלהות דכ"ס וז"ה משום דעלה קאי. (שם בשם השו"ת ה"ל): ד"ה ראשי שורות כו'
עד כו'. ה"ק. תמ"ז י"ל ל"מ אמאי קרי מלבנות בגלים ולא ליקר כיון דאין לל על כל בגלים ולא על הירק וזוהו ספק לכן ע"כ ואפשר ליתבז דכ"ס ה"ק מלבנות בגלים שבין מלבנות הירק ותיבת מלבנות שנתחלה
במקורבין קאי. (ב) כ"ה במשנה ושייר קלחים. לא קת"ה ואי' מפרשים אלא קלחים רבים נמקסו אי' וכן נמקסו אחר דכ"ס הר"נו כ"ג' דמ"ע ששאר ה"ל מפורד מלבנות מלבנות מלבנות

פאה מלבנות התבואה פרק ג

החב"א . מ"י ע"ס כ"א י"ב :
ומודים חכמים . נדה לא .
מ"י ע"ס : בורע שבת .
מ"י ע"ס : ג' המחליק . יוש"ל .
ספ"ק דמ"ג . מ"י ע"ס ה"א :

תוספות חדשים

ציונר מניח סאה דמודים
כ"ג כדכתיב הכ"ג וק"ל ולכן
ת"י סתמו ומודים ונמננה כ'
הק ומודים חכמים הורוה
דק"א גם א"כ' דמליק מניח
(ש"ס) וכן כתיב הכ"ג :
מ"ב (ה"י"ט ד"ה) סבל
החד כ"ו שמואל אמר כ"ו .
ק"ל (שמואל) נמנן נקט מה"י
ג' מקומות דה"ו' למתני
ספס וז"ו ק"ל לקלוה גם
מ"ט סת"ו ע"ד ג"כ כדכתיב
אחת ואחת י"ל דהדריה כ"ו
הכונה אחד ומ"ט פלגי
א"י ק"ל אלקמות א"י ק"ל
אלקמות א"ל א"י גרסוק אחת
פשיטא דלערוגות ק"ל וזוה"ק
לומר דפלגי גרסוק א"י וזו
דמתני' לא א"כ' ערוגות
למישרא דעלייהו ק"ל ח"ל
מקומות דה"ו' לשון זכר .
(פ"ח) :

תוספות רע"ק

ר"פ רבא כשיש אילנות
רצופים לא ה"ו הבור תפסק
דחא דירע סבין וסבין ולא
ירע כאדור משום תפסק
אילנות משה כן כ"י ביאר
ה"ל' . ועיין בהראב"ד
וה"ר ש' שהיה להם גירסא
מבוססת ביר' ובספרות
מורו ב"ש דאין תפסק
אילנות ניכרת כ"כ .
ובספרות ביותר מורו
ב"ה דה"ו תפסק :
מ"ב (א"ח ל') הכ"ג ד"ה
ע"ה"א ות"ן . משום דלירע
עבד"ה כותנן פ"ג מ"ב
דב"א . חרדל מין ורע"ס .
ובפ"ד מ"ה דמשפירא חב"ת
מעשרת ורק וירק . הר"ש

תוס' אנשי שם

זו מע' (מ"ד) : ג' בר"ב
ד"ה הכרחיק כ"ו וא"ח
דמשפיר . משום דהריגו
ד"ו מלשון א"ס חלק חב"ד
במטה סט"א המקלל חלק'
דחא ת"ן המחליק בל"ג ולא
ת"ן המחליק בבל"ג . (מ"ד)
בא"ד כב"ו המחליק . וי"ל
דוגמת כפסקא תלית מש"ס
דיתן הע"ע כ"ס הש"ס .
(מ"ד) : ה"י"ט ד"ה
המחליק כ"ו ספ"ד
דשביעית גם המחליק דכ"ה
לא א"ס לשי' כ"ו . אם לא
שלאג' דבמחלה תולג חלק
א"י ומניח חלק א"י אלא סב"ו
לענין א"י . וגם ה"ה
דשביעית טבל לומר שכוון
בס"ג מיקרי חלק ור"ל חלק
בשאר נקוט וחלק ח"ב .
ומ"ט לשון' שיק ח"ס ע"ה .
(מ"ד) :

רבי עקיבא אומר גוון פאה מכל אחד ואחד . פ"י הר"ב כשחזור
ללקט הקלחים לחם ששייר וכו' והוא לשון הר"ש . והוא שיטת הראב"ד
בהגותו פ"ג מהמ"ע שכתיב שהמחלקות אינו אלא על המשוייר
לבדו . וכתיב עוד ח"ל מ"מ מן הלח המשוייר נוטל מאחד על הכל
ככל ענין על מה שלקט ועל מה
ששייר כדברי חכמים ע"כ . ועיין
במסנה ד' . ואע"ג דלהרמב"ם כזיכורו
שמה אחרת בכל זה אינו לא באתי
להלכות המעיין בפירושים שונים
כשהמסנה מחפרשת ע"פ פ"י הר"ב
ז"ל : ["בשנים או בשלשה מקומות .
קך מלאחי הגירסא בספרים אחרים
והכי מייטי לה בש"ס מס' נדה פרק
בא סימן דף גא ושם הגירסא בשנים
ובשלשה מקומות ונראין אלו שני
השפ"א שנים שלשה מיביע"א] : מבל' אחד ואחד . ולשון הר"ב מכל אחת ואחת בירושלמי הביאו הר"ש שמואל אומר מפני שאין הראשון
שבהן ממתין לאחרון שבהן . רבי י"סא בשם ר' יוחנן מפני שדרפן לירע ערוגות ערוגות . על דעתיה דשמואל משרים מכל קלח וקלח .
על דעתיה דרבי יוחנן משרים מכל ערוגה וערוגה ע"כ . והר"ב מפרש טעמא דמתניתין כרבי יוחנן הלכך הגרסא הכונה אחת
ואחת . ומאן דגרס אחד ואחד . אליבא דשמואל גרס הכי : ומ"ס הר"ב כאלו כל ערוגה שדה אחת עיין בכלאים
פ"ב משנה ט' : [ג' המחליק . פירוש הב' שפי' הר"ב שהוא כמו המחלק קשה שאין עולה זה הפירוש בפ"ד דשביעית משנה ד'] :

רבי עקיבא אומר גוון פאה מכל אחד
ואחד (ה) וחכמים אומרים מאחד על
הכל (ס) . ומודים חכמים לרבי עקיבא
בוורע שבת (י) או חרדל בשלשה מקומות
שהוא גוון פאה מכל אחד ואחד (י) :
ג' המחליק בצלים לחיים (י) לשוק ומקיים
יבשים

ד"ג . ג' סבל גרס' לכל וכ"ה גרס' . בשלשה ס"ה בשנים או
בשלשה . סבל גרס' לכל וכ"ה גרס' ונר"ג .

הגירסאות דמה טעם יש לומר דדוקא בשלשה אלא ודאי דלאו דוקא והלכך הנכון לגרוס נמי בשנים ואורחא דמלתא נקט . ואין להקשות
השפ"א שנים שלשה מיביע"א] : מבל' אחד ואחד . ולשון הר"ב מכל אחת ואחת בירושלמי הביאו הר"ש שמואל אומר מפני שאין הראשון
שבהן ממתין לאחרון שבהן . רבי י"סא בשם ר' יוחנן מפני שדרפן לירע ערוגות ערוגות . על דעתיה דשמואל משרים מכל קלח וקלח .
על דעתיה דרבי יוחנן משרים מכל ערוגה וערוגה ע"כ . והר"ב מפרש טעמא דמתניתין כרבי יוחנן הלכך הגרסא הכונה אחת
ואחת . ומאן דגרס אחד ואחד . אליבא דשמואל גרס הכי : ומ"ס הר"ב כאלו כל ערוגה שדה אחת עיין בכלאים
פ"ב משנה ט' : [ג' המחליק . פירוש הב' שפי' הר"ב שהוא כמו המחלק קשה שאין עולה זה הפירוש בפ"ד דשביעית משנה ד'] :

מלאכת שלמה

עור הגמר ש"ס צו גוויס הרבה . ע"כ . והירושלמי מפרש לפי שיש בשדה
מקומות מובלגין יותר באותן המקומות התבואה מתבטלת תמלה ופי' הר"ש
ש ר"ל"ו ז"ל דלכ"י תני מנמר ולא תני הנומר . ע"כ . ופי' הר"ש והרא"ש ז"ל
לקחים לחים . שאם תבטלו כל דרכן לכו"ע אהתחלה דקצירה הו"י אכל בשביל
שם עדיין לחים חלקו ר"ע והכמים ר"ע סבר לאו אהתחלה דקצירה היא
וגוון פאה על מה שקצר עמה ופאה אחרת שגימור לקצור הנתחים ותכמים
לא הש"ב לא הכסק ע"כ . (ועי' שמואל פ"ב סוף ס' א') . וז"ל הר"ש שיר"ל"ו
ז"ל הממר ל' אהרונ' המומר שמשקל מכלן ומניח כחן . מלקט את המבטולין
כ"ג ומניח את הלחין שלא בשלו וחרדל ומלקט במקום אחר המבטולין דהו"י
מומר וקאמר ר"ע דנותן פאה מכל"א מכל מבוטל ומבוטל ומן כל לה ולה .
שהמבוטל הקציר הלח שביעיתיים מפסיקו . והלח הממומר הקציר שביעיתיים
מפסיקו דס"ל לר"ע דמבוטל כבדי שאינו מבוטל שני מיניו חשיבי ודמו לרע
אחר . והראב"ד ז"ל סובר דפנותא דר"ע ורבנן אינו אלא על הלח המשוייר
לבד : מלאכת שלמה . מן הלח המשוייר על הלח והמבוטל דכולו מין א' . ומשום
בירוש' א' חשיב חד מינא לרבין כי הו"י הלח המשוייר רובא . דדילמא כי הו"י
רובא מנפסק לח של כאן ע"ס לח של כאן ומן המבוטל נותן פאה לעצמו און הלח
לעצמו ע"כ . ועוד כתיב ומודים חכמים לר"ע וכו' בשלשה מקומות . דוקא נקט
לאשבעין דטעמא דרישא פלגי ר"ע דהי"ב פאה על כל מבוטל ומבוטל הי"ט
משום דהו"י המבוטל מופסק כגון יבש מכאן ולה בלמ"ע ויבש מכאן דהו"י שלשה
מקומות . דאלו חזו לח וחזו יבש אפילו ר"ע מודי עכ"ל ז"ל : ומודים

תפארת ישראל

יכין
הכל כאחת והפסיק ביניהן גמין אחר . ש"מ שהתכוון לעשות כל א' כשדה בפ"ע .
משא"כ הלא דבשעת וריעה התבואה כבר היו האילנות נטועות . להכי י"ל אולי
מקום האילנות הכריחו לעשות התבואה מלבנות מלבנות ולא משום שהתכוון
לעשות כל א' שדה לבד . ועיני' דהאם הורע אחר שמפסיק בכל אורח הבהרה בלי
הפסק . משא"כ הלא כל גזע וגזע שמפסיק בין מלבן לחב"ו אינו רחב רק כ"ס :

ראשונה

זימס שמיביין בפאה ופ"ה לא מפסקי וכ"ס שאר אילנות שאין מיביין ע"כ . וכ"כ
ה"ל' מהירושלמי . ואינו מובן דמאי רבותא דמיביין בפאה בין אם נפרש דהאילנות
מפסיקין בחזרת גדר מה ענין זה לחיוב פאה ובין אם נפרש דההפסק משום
ערוגות דהו"י כשתי ערות א"כ בין המיביין בפאה דדמי לרע אחר ובין פאי"ס
מיביין דדמי לבור וז"ו ואז"ו בפחות משלש תלמים לא מפסקי . וז"ל
דהמיביין בפאה ניכר ההפסק יומר ענתון פאה לוח בפני פלמו : ג' ר"ע
אומר פאה מכל אחד . ומיירי בש"ס במקום הנימור שיטור שלש תלמים דכ"י
ללא אהתחלה דקצירה חשיב כתיב ענין מעור וז"ו לפחות משלש תלמים לא
מפסקי , ומי"ה קשה ספ"א ומודים חכמים בורע שבת וכו' א' איכא בהפסק
שפ"א

פאה מלבנות התבואה פרק ג ר' עובדיה מברטנורה

המדל' מ"י ע"פ ה"י
ומ"י ג"כ:

תוספות חדשים
[משנה ג] והמחליק מחמת
די' הע"כ הביא שם פירושים
ואחר הוא פירות ר"ש ולא
ידענה מאי קמ"ל מחגי' דהא
הוי מלחא דפשיטא ולפירות
הרמב"ם יתח. (פ"ח):

תוספות רע"ק
מ"ג [ואת לא] בר"ב ד"ה
המדל' לפי שחוקת
הנשאים (רא) ואפשר
דהשם ירוק כגלגל הוא
ורדיין לא הגיע לחובב פאה
ושאי' מנפר לקיות
דמבטוי לקיום ע"י
שמיכישא אחס לקיות
אבל הך בעל"מ דלא גבי'
כ"צ נרקיבס ואין מביטין
לקיום. הר"ש:

תום' אנשי שם
במשנה וכן נלפוס.
למה שכתב הרמב"ם
דקמ"ל דשוק וגורן ב' מינין
א"ש דבאפוסים דשמעין
בירושלמי דלמ"ד דאין דרך
גמ"ל לנשות מהם גין
דבאפוסים בניה דר"ג.
וכנס איכא ריבוא עמי
דאין שם גין כלל ולכן הדר
הי וכן בכרם אבל הר"מ
ד"ג וכן בכרם א"י לה.
(ג"ל) בירושלמי ד"ה
המחליק בו' ולא ידענה
מאי קמ"ל בו'. והר"ג כ'
דלשמעין א"ש שמחליק
בממט שנים אין הזמן
מחסיק ולפי' ע"כ שמחליק
דכ"סא מ"י חוק. ולפני יד
לפי' הרמב"ם מהפטר מקום
כמו ויר הכה"ל אבל לפי'
הר"ב אינו יודע לפרשה אם
לא יהיה מלשון הרב
היחז' שר"ל תקום דרישא
הוא מ"כ תקום לשוק ולגורן
וכ"כ מחלק א' ע"כ:
הר"ש מ"ה והמחליק בו'
ד"ל. התייב קיור ו"ל
הרמב"ם וזכר המדל כרס
מחולל גזר ממלת דל והוא
שיבאר מקלחו וימכור ועשוב
השאר לדרוך לא יעב.
אחר שחייב לתת פאה מן
השארית הנשארת כפי מה
שנשאר לא כפי הכרס כולו.
וזה כשיבאר סגנונים מכל
זו מצידי הכרס אבל כשיבאר
מזד' א' ומוכר והניה השאר
יתן ממה שנשאר פאה
הנותרות לכל הכרס וזהו
פי' מ"ש המחליק מחמת יד
וכ' ע"כ. ומוכר מזה
דמ"ש הכי' ע"כ דלרבינו הך
סוק וכו' כמו בד"א.
פירוש דהך סיפא פי'
דרישא דספא. וה"כ וזכר
המדל שתי מן המשאר על
מה ששאר. ד"ה מדל
דכיון במקומה הכרס אבל
המחליק ממק"ל נותן מן
המשאר על הכל. ומוכר
מז' דה' הרמב"ם וזכר

נותן פאה לאלו לעצמן ולאלו לעצמן. לא דמי למחתיין דלעיל
לחכמים נוטל מאחד על הכל על מה שליקט ועל מה ששייר
כמו שכתבתי בשם הראב"ד. דהתם לא ויבש והכא שוק וגורן.
והיינו דבידולנו מחלק הכי אמר רבי יוסף שמעיין שוק וגורן שני
מינים לא ויבש שני מינים לא: ופי'
בכ"מ מהך מחתיין שמעיין שוק
וגורן שני מינים אבל לא ויבש שיהיו
שני מינים לרצון לא שמעיין לא ויבש
שני מינים בחמיהה כלומר מי שמעיין
ע"כ. [ועיין מה שכתבתי בשם הר"ם
בפרק א' משנה ד' ד"ה ומכניסו
לקיום וכו']: באפונין. פי' הרמב"ם
זרעונים [כלומר אותן אפונים שהן זרעונים והיינו אפונים השופים
לאפוקי אפונים הגמלוניס שהן מין ירק ואין חייבין בפאה] ועיין
בפרק ג' דלחיים משנה ב': המדל. פי' הר"ב שדולה ושולף
וכו'. [ומ"ש הר"ב ותן וכו'] בפרק רביעי דשבועות [משנה ד' וחייב כלשון הזה. וע"ש וגם] עוד מפרש הר"ב בענין אחר: והמחליק
מחמת יד וכו'. כתב הר"ב שהרמב"ם פירש מלחמת יד ממקום אחד וכו'. לדבריו הוי הך סיפא פירושה דרישא כמו בד"א.
וטעמא דמילתא כתב בחיבורו פרק שני מהמ"ע הואיל וזכר מז"ח אחת אינו כבוד עראי מעט מכאן ומעט מכאן שהוא פטור:
האמאות

מלאכה שלמה
ומפני הענין דלית ביה שרעא: וכן בכרם. אי מוכר נוסר לאכול השאר
ומקיים אשכולות האחרים לעשותם יין או למוקים נותן פאה לאלו לעצמן וכו'
ע"כ: וכן בכרם המדל. מפרש הרמב"ם ז"ל שכולו נבא אחת ור"ל כרם
מדולדל. ואין משמע כן בירושלמי וכן בערוך בערך מדל אלא שפי' דנותן פאה
מן הנשאר לבד וכן הנערך לבד וכו'. ירושלמי תנא דבי רבי מדל נוטל אחת
ומניח שהים וכן מנהג בזמן שהגללים זרועים רטופין מולא מהם מביניהם
שיתגדלו בריות וישעו גדולים אותם ששוקר משם להרויח הנשארים אינם
נחשבין לקצירה. לפי שתקנת הנשארים הוא הלךך נותן פאה מן הנשאר לבד
ומן העקר לבד. ע"כ. ואח"כ מלאכי שכתב הר"ם שירלי"ו ז"ל שאין נראין
דכרי הרמב"ם ז"ל. עוד גרסי' בירושלמי תני ר"ח ד"ה דמדל נותן מן המשווייר
על מה ששייר במדל לשוק אבל במדל לבית נותן מן המשווייר על הכל. ופי'
הר"ם ז"ל במדל לבית כלומר לנרן דחוו ורומן לקיום ע"כ: המחליק. כפי'
שני לערוך בלחית יד בפעם אחת ע"כ. [ועי' על זה בתוספות יום טוב]:
האמאות

תוספת יום טוב
הולש קלחן כשהן רכים. וחלקים בלי קליפה: (ג) ר"ל משייך בקרקע
שיהיה עליהן קליפה. לעשותן גורן וחמ"ס שניהן נהבטלו כבר:
דמדלל נעלן ממקום א' וכדמסיק. ה"ל שוק וגורן ב' מינים. ולא
מחשב להתלחא דקצירה משא"כ במגמר לעיל אפילו נעלן במגמה מקומות
ובממט מן האפוסים א"ש"ה נותן לרצון לרצון שיהיה פאה א' דהתם נוטל ב' ב'
הזמנים שניהן [לחיים] הנתבשלים כבר. ושכר הוא' בתחלה התלחאת
דקצירה. אבל הכא שכשעת עקירת הראשונים כבר נתבשלו האחרונים
רק שאלפ"כ מניחן שיתבשו כדי לקיימן לגורן איך דומין לראשונים

תפארת ישראל יבין

שארכלן לחיים וה"ל כב' מינים. ומה"ט ממי לא דמי הכא לעושה שדה
ב' גרנות דנותן רק פאה א' [נפ"ס מ"א] דהתם כבר נתבשלו טבין. רק
שאין לו שפאי לקרן טבין יחד. משא"כ הכא: פאו בזהגען. לקט מקלחן
כאן וכאן לבלגן בשרביטין והניה הנשארים לדון בגורן: פאו בשלוקט
מלחיהו שורות כאן וכאן לאלגם ענבים. והניה הנשארים לכבשן לין
בבית הבד: (יז) שולף מבין הגורשין רטופים כדי שיהעבבו הנשארים:
(יח) והעקר פטור. דלא מחשב קצירה. מדעתהו רק לתקנת הנשארים:
(יט) ר"ל במקום א'. דרישא בעקרון מפורים. אבל בעקרון במקום א'
אפילו

משנה ראשונה
שלשה תלמים מאי קמ"ל היינו עדה נור דתנין רפ"ב דמפקוק. ורלחיתו נס'
משנה חכמים שכתב דבידולנו אמר דשבת ומדל שדרכן לזרען פרוגות לא
לכיי ספק שלשה תלמים. ומ"מ אינו מיושב דלחמי מני ליה הכא ומאי ומודים
דרישא במגמר דשייך למימר טעם אחרתהא דקצירה וסיפא כזורע ואיטו ענין לכאן
וה"ל למיתנייה לעיל פ"ג גבי אלו מפסיקין דזורע שבת ומדלל ספקה דידא
בבל שבו. ומדכרי הרמב"ם בחבורו נראה שפירש סיפא נמי במגמר הקצו
ומדל ומודים חכמים דלכך פאה לכל אחד דלתי למימר שבחמתן כזורע כן
ואיטו מן כזורע שדרכן לזרען פרוגות והלכך מני כזורע מדלל דאסורא משום
כלומר לשוק וגורן תשיב כשני גרנות כדאמר בירושלמי שוק וגורן הוי כשני
מינים. ומשמע לפ"ה דה"ה בחמים שנתן מחלק לשוק ומקלח לגורן נותן שתי

מחלק ומילחא אחרתהו היא דלא דמי למחליק בליס כלל אלא דנין מחלק דרישא שמעיין דשוק וגורן ב' מינין וספקה הר"ם נפ"ס מ"א ה"י. וכסיפא שמעיין דכרס דין אחר י"ל שאם כזר ממקומות
כרס אינו נותן המשאר אלא על מה ששייר ולא כזר ממק"ל נותן המשאר על הכל וספקה הר"ם נפ"ס מ"א ה"י. וז"ל דהגזר ממקומות הכרס: כרס חשיב זרעי ע"י מכללים ואפוסים ולסכי לא מחלק' כהו בין
מחליק נמק"ל מחליק במקומות הכרס. (כ"ד). א"ה ל"ע למה הביא הרמב"ם הדין בכרס א' נפ"ס כ"ז וסם לא הזכיר מלת המדל והזכיר טעם משום גזירת זרעי וזכר לה דין דקועף מלילות מעט
מעט ב' נפ"ס ה"כ והזכיר המדל שהוא בשביל תקנת הנשארים והתם שיה זוקה כדיר' למוכר בשוק אבל הדל הנכחי כניינו נותן מן הנשאר שהיה לדרוך פאה א' הראויה לכל והוא המיושב ופי' ע"ש כניאור הרב"ם. ופי'
לחמיו

ד האמרות של בצלים... מ"ה ע"פ

ד האמרות של בצלים גדולים שמינין אותן לגדל זרע

ד האמרות של בצלים גדולים שמינין אותן לגדל זרע

תוספות חדשים... מ"ה ע"פ

ד האמרות של בצלים חייבות בפאה (א) איש ראוי לאכילה אלא ע"י הדמק

ד האמרות של בצלים חייבות בפאה (א) איש ראוי לאכילה אלא ע"י הדמק

תוספות רע"ק... מ"ה ע"פ

מלאכת שלמה... מ"ה ע"פ

מלאכת שלמה... מ"ה ע"פ

תוס' אנשי שם... מ"ה ע"פ

בועז... מ"ה ע"פ

תפארת ישראל... מ"ה ע"פ

ר רע אומר. גיל ח. ק. קומץ טו. הייבט. מ"י טז פ"ג הל"ג.

תוספות חדשים

[משנה ו] כרדי לקור ולשנות. כל דמשק לט מוכתב ונקבצט את קאר אלכט דמשטע שני קאריות כדק קאריס וכו' לא תכלה פלח סדך ודוק: ומה שכתב הסו"ת דרבי"צ קודם לר"ע ליתא דלא קדים ליה אלף כדור א' סיו ונכתב ריש פ' סווק אלף ריב"צ עקוב"א כו' וזמן שכבר סיו גדולים ר"א ור"י טלד ריב"צ כדלפ"א כירושלמי פרק ד' מוסות וכתום' דמחמת דף ס"ה ע"ב וכו' רבי יהודה בן בתאי סו"א זמן שניה"ל קוים כדמוכח ריש פסחים וה"ל שכתב: גס מ"ס אלף ריב"צ כדבורים של אלף משמע דס"ה לפאה של אלף דמ"ה (פ"ה) [ת"י ר"ח] ובבב"א ר"ח כו' אלף כו' כנגדה עכ"ל ור"ב הסופרות כ"ב כ"ז ע"ב וקדושין כ"ז ע"ב פ"ה שביב"א ר"ח (משפ"ה ז"ל)

חדושי מהרי"ח

פ"ג משנה ו (ת"י) ר"ב ובבב"א כתב הר"ב כו' אך סיימו וגם משמע וכו' בראשיתו לבריה"ל כו' עכ"ל. ע"ש בב"א תם המדרש"א כתב שבריה"ל תמידים וגם כתב שלפי הירושלמי אשר לפני בירושלמי נראה כפרש"י ע"ש עכ"ל. והכתוב שם בגליון הגמ' ש"ש שחזר באמת כונת התוס' שכתבו וגם משמע כו' הדיין או שחיה לפניו כו' ע"ש ע"ל שד"ס אמר בסו' לפני המדרש"א או שלשון הירושלמי כולל שני משמעות או כפרש"י או כפ"י תוס' ע"ש וק"ל:

תוספות רע"ק

[אות ל"ח] ביר"מ ד"ה כל שחיה. וכן בסמ"ד לראו (דוקא) היינו שצריך לקרר קצת לעצמו. והחסום דמקדש לוח לא נתחייב השדה בפאה כפ"י היר"מ ב"פ"ק. ובפ"ה בס' מ"ח בהירושלמי להרמב"ם בפ"ב הל"א מהמ"ט דקרק מלשון הרמב"ם אף במי שקציר כל שדרו אינו יכול ליתן כל הקציר משום פאה ע"ש: [אות ל"ו] בא"ד וריב"ב דקריים לוח. והפ"ה בס' מ"ח כ' דליתא דלא קדים ליה אלא בידור איד הית ובשבת ר"פ הורק איתא א"ל ריב"ב רע"ק וכו': [אות ל"ו] בהיר"מ ד"ה ובבב"א. מן הארמא אשר נתת לנו) ובירושלמי מחשב עור הארון דמי שאין לו קרקע פסור מן הארמא דבת"ב ולא יתבוד איש את ארצו. הובא בר"ש. והבי' איתא בפסחים דף ח' ע"ב מימ"א דר"י. ובס"פ פ"ב מ"ה חגיגת תמח על השפעת הרמב"ם דין זה:

שעור עשר אמות וכו' אלא מקום שזרעו רובע וזימית התקנים דשמינה ארעא ועבדה טפי מסאתים. דהאי שעורא דעשר אמות וכו' שכתב הר"ב כתב הר"ש ע"ש תוספתא דכלאים עיין סוף פרק ואלמר להלן (דברים כד) ושכתב עומר כשדה מה שדה שנאלמר להלן סאתים אף כאל סאתים ופירש הר"ש כדתנן (בפרק ו) העומר שיש בו סאתים ושכחו אינו שכתה: יששה על ששה טפחים. ירושלמי מאי טעמא ו' על ו' מערובה. ופירש הר"ש כדתנן (בר"ג א' דכלאים) הלכה שאלו לר"ע וכן כפ"ט דשביעית וכו' רבי יהודה בן בתאי ר"ע אומר כרדי לקצור ולשנות (ס"ה). הלכה כדבריו. ר"ע אומר קרקע כל שזרע חייב בפאה: קרקע כל שזרע חייב בפאה. דס"ל פלח סדך כל שהוא משמע ופליגי אכולהו: ובבב"א. דכתיב זהו ארמאך והגי מילי בבב"א חטה ושעורה אבל בבב"א של חילין אינו חייב אלא אם כן יש לו קרקע שש עשרה אמות סביב לחילין שהוא שיעור יניקתו: וכתב ר' יהודה בן בתאי ג"פ ר' יהושע בן ברתיה וכו' ע"ש ע"ש. הייבט כהנ"ל חייב וכו' פונת להנ"ל זק"ל

עבודה שהיא ו' על ו' זרעים לתוכה ה' זרעונים: רבי עקיבא אומר וכו'. אע"פ דליפסקי הלכה שאלו לר"ע וכן כפ"ט דשביעית [משנה ה] וספ"ט דבמות וכל זה על הדרך השטי בעדיות פ"ק משנה ה': בל שהוא. כתב הר"ב דסבירא ליה פלח סדך כ"ס. וסוים הר"ש וליח ליה גזירה שיהו עומד על פלח סדך עד שיהו אמת עד שלא קאר חין כאל חיוב משקלר חין כאל שיעור רבי חנינא כשם רבי פנחס תפח שיהו שם שכולת וכו' ה' שבלים עד כאן. ועיין לקמן בסמוך. ומה שהבאתי בריש פ"ק ביקש לעשות כל שדה פאה עושה כתבו תוס' (דף ו) 'וכן כהנ"ג דלאו דוקא. והביתא כהנ"ג פ"ב מהלכות מ"ע. ומ"ס הר"ב ופליגי אכולהו. לפי שיש מקום לטעות ולפרש כל שהוא שר"ל השיעור המועט שבשיעורי התקנים הקדומים והיינו כרבי יהודה בן בתאי ולא בא רבי עקיבא אלא לתת כלל לכל דמי קרקע כ"ס. והרמב"ם פוסק בפירושו ובחבורו פ"ב מהלכות מ"ע כרבי עקיבא אע"ג דחגיגת והלכה כדבריו של רבי יהודה בן בתאי משום דחגיגת פרק קמא דנדה דף ז' ובפרק יש עומדין דף קל דלזין למדין הלכה מפי האמנה ואם כן חוזר הדין לכלל הלכה כרבי עקיבא מחבירו וכו' יהודה בן בתאי דקדים ליה מכל מקום לאו רבו הוה והכא חין שנים חבירים בסבירא אמת אלא כולהו פליגי אהדי. ועיין בפ"י הרמב"ם משנה ה' פרק ט' דשביעית. ועיין בפ"ק דנדה: ובבב"א. כתב הר"ב [דכתיב זהו ארמאך. ותימה דליחני וידוי מעשר דכתיב ביה נמי (דברים ט) האדמה אשר נתת לנו. ובירושלמי רבי מנא בעי ולמה לנן (פירש ליה חין) אמרה מי שאין לו קרקע פטור מן הידוי דכתיב (ס"ה) מן האדמה אשר נתת לנו וכלומר דהוה ליה למחמי נמי ובידוי כיון (א' ומה האדמה כתיב נקט. ר"ב

מלאכת שלמה

כתב דל"ג ליה וגם הר"ש ע"ל גס הרש"א ז"ל כדתוס' כ"ב דף כ"ז הכריח מן הירושל' דל"ג ונדוי משנה. אבל הריב"א ז"ל בקדושין דף כ"ז כתב ואפשר לקיים גירסת הספרים. אב"א וידוי כבורים. ואליפסין כד"ל מביא וזיתו וזיתו קורא משום קרקע כ"ס. דלא איכא כמה זימנין דלמדין מביא וזיתו קורא קמ"ל דמביא וקורא ופטר מ"ל על האדמה אשר נתת לנו. ואב"א וידוי מעשר וכו' להאי חנה דאע"פ דמעשר על פירות שאינם מקרקע טע. אינו מתודה אלא כשי"ל קרקע דהא פלוגתא הוא בירושל'. והא דלא מיייתי תוס' מהא מתני' משום דאיכא לדחויי דמייירי בודוי כבורים וכדלמדין עכ"ל ז"ל. וגם נמנרת בתרא פ' לא יתפור איתא למחני וכו' רש"י וכו' ז"ל גס שם בפ' מי שמת דף ק"ג וכדלמדין. ומלחתי שהביאה רב אלפסי ז"ל בפרק הספיה דף ר"ד וכתב שם ונבב"א ונדוי המעשר וכן ג"כ איתיה שם דפוסם שלגוויק: בפאה. בירושל' פריך וליחני רע"ל קמה כ"ס חייבת בפאה. דהא אע"ג דלוח ליה שדה מיוחדת הלוקח דקריין ביה קשיר. ומשני אה"ל אלא בגין דהנא כבורים ואיך אחריתי דמוכרה לתלות הדבר בקרקע חנה קרקע. והר"ש סירוליו ז"ל נראה שהיתה לו דרך אחרת בפ' הירושל' הוה. ובתוספתא מוסף והראיון כפדי הך דר"ע דמי שאל"ל קרקע פסור מן הראיון וילין לה מקרא דכתיב ולא יתבוד איש את ארצו בעלותך לראות אלמא אי ל"ל קרקע אינו חייב לראות: ובבב"א. ואע"ג דהסא נמי יניקתה ג' טפחים כו' עד עיקר

תפארת ישראל

י כ"ן י כ"ן ממקום שהוא כדי לזרוע בית רובע (במ) שמילא כפ קולר ב' פעמים: (ל) דוקא כטרי חטה ושעורה. אבל כטרי חילין לריך קרקע ט"ו

תוספות אנשי שם

מוציא רובע ולא כדמות התנאים וא"כ ר"א מעשר באמות כ"ל בין שמשך קרקע כוס מוציא עשה כ"כ רובע או לא וכו' עני קרקע בעשה סאתים דוקא בעושה עתה כפי המון וכפי זורו דבר. (ת"ש): בא"ז אף כאל סאתים. נראה דר"י יחא ליה לנמוך ג"ס משנתה דהוה מהות עני כמו פולח מחא"כ כלאים ור"א יחא ליה לנמוך מכלאים ששם נאמר שדך כמו בפאה ולא לזון שדך משה דכתיב גבי שכתה. ור"א לא חתפת ליה כהא דר"ל כהנא דבי ר"י דלין וכו' הסגן ונא הסגן זוהי סיכה זוהי כהא. (ש"ל): תרי"ט ד"ה כל שזו ט"י סגלים. כל דלין שדך משה דכתיב גבי שכתה. ור"א לא חתפת ליה כהא דר"ל כהנא (לח"ט): בא"ז דקדורים ל"ט ט'. ע"י ת"א ונראה דכוונת הח"ט כתיב דקדים ליה ר"ל דהוה קש"ט מיעה. וזה נראה כהדיא מההיא דפ' הורק דל"ל עקוב"א בין ק' ובין ק' אתה עתיד ליתן את הדיו וכו' מ"ל ז' נראה שיהו גדול ממנו. ואיך שיהיה לא נכנתה מה תוקן מזה הח"ט. דהא כל מהכא ריב"ז הא איכא נמי ר"י דהוה רביה ממש דר"ע. ומיהו כבר כ"י ינין שמועה שיש מקום לפסוק כר"ע אף ע"ד רבו ג"כ ע"ס כולל ריב"ז. והא איכא נמי טעמא נכא לפסוק כר"ע מפרשין סתמא דתלמודא כ"כ מוכרת ר"ע. (ש"ל): תרי"ט ד"ה ובבב"א ט' טעמא קאמר. כלומר דלי לא הוה קשית המקום לא הוה הכנה ממי"ס

השפעת הרמב"ם דין זה: המשנה ראשונה

ליה קרקע זינייה וה"ל דה"ל למימר בלוקח גופיה אם קנה גם הקרקע שזינייה בפירות ונתן פאה אלא דבב"א חין דך לכות קרקע עומת. וע"ד נוחא ליה למימני בבבל השדה לאחזקו עינין דינא דאם שיער איהו מייחייב בפאה. כך נראה מדברי הר"ש והר"מ וכו' שכתב הר"ב ולא קנה קרקע. ומייירי טלח מתני' שמכר לאדם אחד דלילו לשנים ושלא עשיתו דכלל עינין כל אחד נתן פאה מתחילתו בלוקח. אבל מדברי הרמב"ם נחטרו נראה לו דפת אחרת בפ' משנה זו ואינו יודע ליישבו לפי לשון המשנה ומ"מ נמחתי' דלקמן יש ראייה להרמב"ם: ו' קרקע כ"ס חייבת בפאה ונבב"א כו'. הא לוח חטיב תרומה ומעשר דמי ליחטיבו במחובר אלא כנפולא והכא נחטרו מייירי: ובבב"א. מ"ס הר"ב אב"א נבב"א חנה כתיב ע"י חנה כו' וכו' הר"ש. אמת שכל' גמ' ב"ב דף כ"ז אב"א לא אמרה חסם אלא לדיחוי' בעלמא דלא חטיב עולא אב"א להכח קמ"ל בפ"ק דבב"א מ"ו דכתיב סני מלא ארצה וסגו אפי' שלשה אלנות ויחילין אחד אפשר דכל שהוא כפי מ"ס בסוף הפרק. ומ"מ ז"ל דגני פאה שמתם

פאה מלבנות התבואה פרק ג

ולכתוב. מ"י ח"ק סגולה
 עמיה ויגל ה"פ. סג
 לחון נ"פ. ח"ק ח"ק ס'
 ס' ס' ס' : ולקנות. מ"י
 ח"ק סג' סג' סג' סג' סג'
 ס' ס' ס' ס' ס' ס' ס'
 ס' ס' ס' ס' ס' ס' ס'
 ס' ס' ס' ס' ס' ס' ס'
 ס' ס' ס' ס' ס' ס' ס'
 ס' ס' ס' ס' ס' ס' ס'

שליך שיהיה לו קרקע מסתמח נמי בקרקע כל שהוא כגי כמו
 איך רבי יוסי בר בון בשם רבי יוחנן אחר שמועתך [ל' שמועתך
 כן] מי שאין לו קרקע פטור מן הידוי דכתיב מן האדמה אשר נתת
 לו. ומאן מקאין תמוס' ס"פ לא יחפור (דף קנ.) על פי רש"י

ולכתוב עליו פרוזבול (א) ולקנות עמו נכסים שאין להם אחריות (ב) בכסף ובשטר ובחוקה (ג) : ז הותב נכסיו שביב מרע (ד)

שיר

ח"ג . דגס ולכנס עליו מנוחול ולקנות עמו כו' אכל דקדושין עס הני גס עס
 וכתוב עליה פרוזבול ולקנות עמה . והיא ג' כנסה דהא נכ"ל הני'
 חייב המטותה מן ה"ל דלכ"ל ח"י וק"ל ג' עליה עמה וחלוי ס"ס כאן כ"ל
 וסבר וקני על כ"ל ח"י וק"ל ח"י וק"ל ח"י וק"ל ח"י וק"ל ח"י וק"ל ח"י
 כו' נכ"ל עס וכתובת כו' ונקני כו' . הותב נכסיו שביב מרע ס"ל
 הותב נכסיו לאחד והוא שביב מרע ונכ"ל עס ח"י שביב מרע
 שכתב כל נכסיו לאחדים שירי כו' וכ"ל נכ"ל ח"י וק"ל ח"י וק"ל ח"י

ולכתוב עליה פרוזבול . הלל תקן פרוזבול כשראה שהיו נמנעים
 מלהלוות לעניים מפני השביעית שמממנת החוב תקן שיהא מוסר
 שטרותיו לביט דין וכוחו מוסר אני לכס פלוני ופלוני הריינין כל חוב
 שיש לי שאצבעו כל זמן שארנה ומשכתבו לו שטר זה שוב אין שביעית
 משממנת חובו ודוקא בשם קרקע כל
 הוא ללוא דלוא חשיב כחלוי . החוב נבוי
 ככר ציד בית דין ותו לא קרינא ביה
 לא יגוש ותשביין לקרקע כל שהוא כחלוי
 שזה כל החוב דלויין לוגאה לקרקעות :
 ולקנות עמה נכסים שאין להם
 אחריות . דמטלטלין נקנין לאב קרקע
 בכסף בשטר ובחוקה כדתנן בפ"ק
 דקדושין ושם מפורש : ז שביב מרע .
 השוב

כו הכריחו מדפריך בירושלמי וכו' אך הסכימו וגם משמע וכו' . נראה כשותרים לדבריהם ול"ע . ומ"ס הר"ב [וה"מ צבטורי חמה וכו'] אבל
 צבטורים של אין וכו' שהוא שיעור יניקתו . ל' הר"ס והל"ג דמנה נמי שיעור יניקתו ג' טפחים מדמרחיקים [הורעים] מן הכותל ג' טפחים
 (הורעים) דתנן בפרק לא יחפור (משה"ס) וכדמוכח הו"ה דערוגה ו' עלו ו' (רפ"ג דכלאים) הא נמי כל שהוא קרינן ליה אבל לפי זה
 דתק בחנם ירושלמי לומר בשבולת וכו' ה' שבלים ושמה נאמר אע"פ שיוקת לרדנין אין עיקר יניקתה אלא כנגדה ע"כ : ולכתוב עליו
 פרוזבול . מ"ס הר"ב פלוני ופלוני הריינין עיין מה שאכתוב בס"ד בסוף שביעית . ומ"ס ומשכתבו לו . כלומר שהם חותמים וחותמים
 לו מה שכתב מוסר אני וכו' : ומ"ס שוב אין משמנת . כדכתב טעמא ההם בשביעית . ומ"ס דלויין לוגאה לקרקעות בסוף שביעית כח טעמא
 אחריתא ושם אפרש בס"ד : אחריות . מפורש במשנה ה' פ"ק דקדושין : ז [הותב נכסיו שביב מרע . עיין במשנה ו' פ"ט דכ"ב] :

מלאכת שלמה

דלוי גרסי' מטלטלין בשו"א יתחין השם בשועל לתקן צממ דוכתי מטלטלין
 בשו"א . וחד מייביהו בס"פ כירי מטלטלין נר חדש וכו' . אכן כאן נבי חובה
 כיון שהוא תרנוס וגם כדי להקל על הלשון גרסי' מטלטלי בשו"א אב מלח
 מקרקעי שהוא מוכר בשו"א וכאשר נלמד לשון מקנה לר"ד לכתוב ממקרקעי
 וממטלטלי המ"ס הראשונה נבאקדת חיר"ק והשנייה בשו"א דכתובת (ב) וכתב
 הר"ס שיר"י ו"ל והא דקרי למטלטלין אין להם אחריות ל"ל השעם דהמטלטלין
 ממוננין לכל חקין ומאורעות ואינם בני הורין מן היזקין וקרקע קרוי י"ל
 אחריות לשון חירות שהקרקע הן בני הורין מכל זק דלין ירקנין ואין שטרפין
 ואינם נעבנין ולא נאבדין . ובירושל' מפרש אי בעינן צבורין ביה או לא עכ"ל
 ז"ל . וגם צבלי עס בקדושין פ"ק דף ק"ז בעינן אי בעינן צבורין או לא .
 ובירושל' דפרקין ודפ"ק דקדושין ודפ"י מי שמת בני קרקע כ"ס למה סב .
 ומשי תפתר בשמרגלויות טעונה טו . וכן צבלי עס בקדושין מפרש כנון טעמך
 בה מחס ומלה בה מרגימא דשו"א אלפ"א . ועי' צב"ל ח"מ ס' ס"ל במה
 שדקדק ממתני' בשם בעל העיטור דמתקן ולכתוב עליה פרוזבול ולקנות עמה
 נכסים שאל' אחריות . ש"מ דפרוזבול והגב חד דינא חיה לה . וכי היכי
 דאמרינן פרוזבול מוכה בחון שלהו . ואמרינן נמי השאלו נמי מקס לתור
 וכיריים טבת עליו פרוזבול . ה"ל לענין אב בשאלה או בשכירות כגי . והוא
 דלחויק עכ"ל ז"ל : ז הותב נכסיו שביב מרע . מוכה בירושלמי דלא
 מש"ב

ולכתוב עליו פרוזבול (א) ולקנות עמו נכסים
 שאין להם אחריות (ב) בכסף ובשטר
 ובחוקה (ג) : ז הותב נכסיו שביב מרע (ד)

כו הכריחו מדפריך בירושלמי וכו' אך הסכימו וגם משמע וכו' . נראה כשותרים לדבריהם ול"ע . ומ"ס הר"ב [וה"מ צבטורי חמה וכו'] אבל
 צבטורים של אין וכו' שהוא שיעור יניקתו . ל' הר"ס והל"ג דמנה נמי שיעור יניקתו ג' טפחים מדמרחיקים [הורעים] מן הכותל ג' טפחים
 (הורעים) דתנן בפרק לא יחפור (משה"ס) וכדמוכח הו"ה דערוגה ו' עלו ו' (רפ"ג דכלאים) הא נמי כל שהוא קרינן ליה אבל לפי זה
 דתק בחנם ירושלמי לומר בשבולת וכו' ה' שבלים ושמה נאמר אע"פ שיוקת לרדנין אין עיקר יניקתה אלא כנגדה ע"כ : ולכתוב עליו
 פרוזבול . מ"ס הר"ב פלוני ופלוני הריינין עיין מה שאכתוב בס"ד בסוף שביעית . ומ"ס ומשכתבו לו . כלומר שהם חותמים וחותמים
 לו מה שכתב מוסר אני וכו' : ומ"ס שוב אין משמנת . כדכתב טעמא ההם בשביעית . ומ"ס דלויין לוגאה לקרקעות בסוף שביעית כח טעמא
 אחריתא ושם אפרש בס"ד : אחריות . מפורש במשנה ה' פ"ק דקדושין : ז [הותב נכסיו שביב מרע . עיין במשנה ו' פ"ט דכ"ב] :

מלאכת שלמה

דלוי גרסי' מטלטלין בשו"א יתחין השם בשועל לתקן צממ דוכתי מטלטלין
 בשו"א . וחד מייביהו בס"פ כירי מטלטלין נר חדש וכו' . אכן כאן נבי חובה
 כיון שהוא תרנוס וגם כדי להקל על הלשון גרסי' מטלטלי בשו"א אב מלח
 מקרקעי שהוא מוכר בשו"א וכאשר נלמד לשון מקנה לר"ד לכתוב ממקרקעי
 וממטלטלי המ"ס הראשונה נבאקדת חיר"ק והשנייה בשו"א דכתובת (ב) וכתב
 הר"ס שיר"י ו"ל והא דקרי למטלטלין אין להם אחריות ל"ל השעם דהמטלטלין
 ממוננין לכל חקין ומאורעות ואינם בני הורין מן היזקין וקרקע קרוי י"ל
 אחריות לשון חירות שהקרקע הן בני הורין מכל זק דלין ירקנין ואין שטרפין
 ואינם נעבנין ולא נאבדין . ובירושל' מפרש אי בעינן צבורין ביה או לא עכ"ל
 ז"ל . וגם צבלי עס בקדושין פ"ק דף ק"ז בעינן אי בעינן צבורין או לא .
 ובירושל' דפרקין ודפ"ק דקדושין ודפ"י מי שמת בני קרקע כ"ס למה סב .
 ומשי תפתר בשמרגלויות טעונה טו . וכן צבלי עס בקדושין מפרש כנון טעמך
 בה מחס ומלה בה מרגימא דשו"א אלפ"א . ועי' צב"ל ח"מ ס' ס"ל במה
 שדקדק ממתני' בשם בעל העיטור דמתקן ולכתוב עליה פרוזבול ולקנות עמה
 נכסים שאל' אחריות . ש"מ דפרוזבול והגב חד דינא חיה לה . וכי היכי
 דאמרינן פרוזבול מוכה בחון שלהו . ואמרינן נמי השאלו נמי מקס לתור
 וכיריים טבת עליו פרוזבול . ה"ל לענין אב בשאלה או בשכירות כגי . והוא
 דלחויק עכ"ל ז"ל : ז הותב נכסיו שביב מרע . מוכה בירושלמי דלא
 מש"ב

שליך שיהיה לו קרקע מסתמח נמי בקרקע כל שהוא כגי כמו
 איך רבי יוסי בר בון בשם רבי יוחנן אחר שמועתך [ל' שמועתך
 כן] מי שאין לו קרקע פטור מן הידוי דכתיב מן האדמה אשר נתת
 לו. ומאן מקאין תמוס' ס"פ לא יחפור (דף קנ.) על פי רש"י

ולכתוב עליו פרוזבול (א) ולקנות עמו נכסים שאין להם אחריות (ב) בכסף ובשטר ובחוקה (ג) : ז הותב נכסיו שביב מרע (ד)

ח"ג . דגס ולכנס עליו מנוחול ולקנות עמו כו' אכל דקדושין עס הני גס עס
 וכתוב עליה פרוזבול ולקנות עמה . והיא ג' כנסה דהא נכ"ל הני'
 חייב המטותה מן ה"ל דלכ"ל ח"י וק"ל ג' עליה עמה וחלוי ס"ס כאן כ"ל
 וסבר וקני על כ"ל ח"י וק"ל ח"י וק"ל ח"י וק"ל ח"י וק"ל ח"י וק"ל ח"י
 כו' נכ"ל עס וכתובת כו' ונקני כו' . הותב נכסיו שביב מרע ס"ל
 הותב נכסיו לאחד והוא שביב מרע ונכ"ל עס ח"י שביב מרע
 שכתב כל נכסיו לאחדים שירי כו' וכ"ל נכ"ל ח"י וק"ל ח"י וק"ל ח"י

כו הכריחו מדפריך בירושלמי וכו' אך הסכימו וגם משמע וכו' . נראה כשותרים לדבריהם ול"ע . ומ"ס הר"ב [וה"מ צבטורי חמה וכו'] אבל
 צבטורים של אין וכו' שהוא שיעור יניקתו . ל' הר"ס והל"ג דמנה נמי שיעור יניקתו ג' טפחים מדמרחיקים [הורעים] מן הכותל ג' טפחים
 (הורעים) דתנן בפרק לא יחפור (משה"ס) וכדמוכח הו"ה דערוגה ו' עלו ו' (רפ"ג דכלאים) הא נמי כל שהוא קרינן ליה אבל לפי זה
 דתק בחנם ירושלמי לומר בשבולת וכו' ה' שבלים ושמה נאמר אע"פ שיוקת לרדנין אין עיקר יניקתה אלא כנגדה ע"כ : ולכתוב עליו
 פרוזבול . מ"ס הר"ב פלוני ופלוני הריינין עיין מה שאכתוב בס"ד בסוף שביעית . ומ"ס ומשכתבו לו . כלומר שהם חותמים וחותמים
 לו מה שכתב מוסר אני וכו' : ומ"ס שוב אין משמנת . כדכתב טעמא ההם בשביעית . ומ"ס דלויין לוגאה לקרקעות בסוף שביעית כח טעמא
 אחריתא ושם אפרש בס"ד : אחריות . מפורש במשנה ה' פ"ק דקדושין : ז [הותב נכסיו שביב מרע . עיין במשנה ו' פ"ט דכ"ב] :

מלאכת שלמה

דלוי גרסי' מטלטלין בשו"א יתחין השם בשועל לתקן צממ דוכתי מטלטלין
 בשו"א . וחד מייביהו בס"פ כירי מטלטלין נר חדש וכו' . אכן כאן נבי חובה
 כיון שהוא תרנוס וגם כדי להקל על הלשון גרסי' מטלטלי בשו"א אב מלח
 מקרקעי שהוא מוכר בשו"א וכאשר נלמד לשון מקנה לר"ד לכתוב ממקרקעי
 וממטלטלי המ"ס הראשונה נבאקדת חיר"ק והשנייה בשו"א דכתובת (ב) וכתב
 הר"ס שיר"י ו"ל והא דקרי למטלטלין אין להם אחריות ל"ל השעם דהמטלטלין
 ממוננין לכל חקין ומאורעות ואינם בני הורין מן היזקין וקרקע קרוי י"ל
 אחריות לשון חירות שהקרקע הן בני הורין מכל זק דלין ירקנין ואין שטרפין
 ואינם נעבנין ולא נאבדין . ובירושל' מפרש אי בעינן צבורין ביה או לא עכ"ל
 ז"ל . וגם צבלי עס בקדושין פ"ק דף ק"ז בעינן אי בעינן צבורין או לא .
 ובירושל' דפרקין ודפ"ק דקדושין ודפ"י מי שמת בני קרקע כ"ס למה סב .
 ומשי תפתר בשמרגלויות טעונה טו . וכן צבלי עס בקדושין מפרש כנון טעמך
 בה מחס ומלה בה מרגימא דשו"א אלפ"א . ועי' צב"ל ח"מ ס' ס"ל במה
 שדקדק ממתני' בשם בעל העיטור דמתקן ולכתוב עליה פרוזבול ולקנות עמה
 נכסים שאל' אחריות . ש"מ דפרוזבול והגב חד דינא חיה לה . וכי היכי
 דאמרינן פרוזבול מוכה בחון שלהו . ואמרינן נמי השאלו נמי מקס לתור
 וכיריים טבת עליו פרוזבול . ה"ל לענין אב בשאלה או בשכירות כגי . והוא
 דלחויק עכ"ל ז"ל : ז הותב נכסיו שביב מרע . מוכה בירושלמי דלא
 מש"ב

יבין	תפארת ישראל	בו עז
ט"ו חמה לכל רוח (ג) : לא) פרוזבול . ר"ל תקנת עשירים . שחטאו ולא רטו להלות מיראה שחשמיט שביעית . ומדמיטתה כספים צו"ז מדרבנן . התקין הלל פרוזבול . שאמר מלוא לב"ד . מוסריני לכם שטרותי אלו . וב"ר טהבין מ"ס גס"ד שביעית פ"י ס' יו' : [ב) מטלטלי : אג) חף דלברן איתם נקנין רב במשיכה בהקנין לאב קרקע . נקנין עמה כשקנה הקרקע בל' מנ' דרכים ה"ל . ח"י' און המטלטלין לצורים שם : לד) ל"ל דנקס מלת שכ"מ לבסוף . לאשמעי' . דאפי' לא כ' השכ"מ מהיום . רק כ' , במתנת שכ"מ . ומתכוון		

משנת ראשונה
 ולכתוב עליו פרוזבול . מ"ס הר"ב שמוסר שטרותיו לכ"ד וכתב מוסריני פ"י
 וב"ל הר"ס כלומר דכשכתב פרוזבול מוסריני כיון כאלו מוסר אב ל"ל שיתמר .
 וכשמוסר ל"ל לכתוב פרוזבול כדמוכח פ"י דשביעית וכ"ל תמוס' צפ"ק דמטות
 דף ג' : ז הותב נכסיו שביב מרע . כלל ענין זה הוא מהתנא בריא אינה נקנית
 אלא בקנין ומתנה שביב מרע תקנו דמתני' בלא קנין שיהיו דבניו כמתניס
 ומסריים
 דכירושל' ח"בא פלוגתא כיון דר"י הוא דע"ל דחייב אס ננין דר"ל בתמיא פשיעא דנקני' כותיה לגביה דר' מנח . ומש"ס סתם רש"י פוהיה . ומכ"ס דר"י מנח קשיא מתני' ולא חש להביא בירושלמי שאין
 דרכי השולחן פשוטו על הש"ס . (ש"ל) . וע' מהרש"ל בקדושין עס . והרמב"ם בה' מע"ס אלו וידוי מעשר לא חוסי שיהיה לו קרקע ומתנה דע"ל כר"ס . ונקט סתמא דמתני' דידן דלא חשיב וידוי ומאקל מתנית
 המל"מ פ"י מ"ס ח"ג (שהוצא בתור"ע כחן) דהרמב"ם אולי נהר סתמא דמתני' וא"ל לדיק מריס ח"ג סתמא המל"מ (ומתוס' בענין על הארון ר"י כלינן שהן קושיא זו מהגאון צב"ל במ"ס ח"ח' ומתוס' לא
 רלו שכתב תמה בזה המל"מ) וחס' דפסקיה ג' : ודריש ח"גיה אלו לעממיהו דכס' לא יחפור חלקו על רש"י ז"ל גס בירושל' . הגמ"ל אשכנזי אב"ד' ונולין : במשנה ולכתוב עליו ט' . כב"ב גרסינן ומתנין
 עליו פרוזבול ומקנין עמו נכסים כו' וגי' זו נראית עיקר דאלו לגי' הספריים אין הלשון מתכוון . וב"ד' לדתוק ולפרש דה"ק והא רחוי לכתוב כו' . (ש"ל) : ובשטר . מפורש במ"ז פ"ק דכ"מ : ז בר"ב ד"ה שביב
 מרע ט' חלי . א"ל אין סתם הר"ב לפרש מרע מתמת חולי ויסי' מ"ס מרע מתקום מן ומת רע יסי' ט' חולי ד"ל דתקינוס חולס מרע והמ"ס יסודי . ופי' שביב מרע הוא חולס טבת . אלא שר"ב ניאר
 ש"ב

ח הכותב. גימין זה מב.
כ"ט קמ"ג. ק"י. יח"ט ע"ס סמ"ב.
י"ח סמ"ב עבדי ה"כ"ב מ"ב
פ"ח נ"ו. מ"ו ע"ב. י"ח י"ח
נ"ח ע"ב. כ"ז. ו"ח ע"ב. כ"ח
דמס סמ"ג ד'.

תוספות חדשים

[משנה ה' הכותב נכסיו
כ"י. דעת הרשב"א והר"ן
ש"ק ג' ע"ב. דכ"ו דלא קנה כל
מנהיג דכ"ו דלא קנה לו
גופו כפי' ה"ל פ"י כל נכסי
לא הו'. ועיקר זה בכלל
מנהיג וזו ומדברי רש"י פ'
השולח ד"ה מ"ב ע"ב ד"ה
תרי"ח ט"ו ו"ח נראה כן
ע"כ. ומה שדייק הר"ב ז"ל
ה"ל דקאמר עבדי הו"ע עבדי
א"ה כבר נראה דמהי
ויח"ל דלא דייק הש"ס כ"כ
במ"ק דכ"ו ד"ה מ"ב ע"ב
אלא כפי"א. גם מה שפירש
הר"ב דעבדא דלא דק דלא
פלנין דעבדא דלא דק דכ"כ
דיעין ד"ה ט' חמ"ד לכ"ט
מסוג דלא כחות גיטא הוא
וגם דברי הרמב"ם כפי'
המנהג המונמנים דמשמע
דלא"כ לא פלנין דעבד
ול"ה. גם מ"ש הח"י
הנ"ל בדברי רש"י וכו' כיון
דחולק לקיים כל נכסי המקנה
נכסי מנהיג הו"ע עבדי
העבד ה"ו דכ"ו מוכיח
שה"י דכ"ו הר"ב מוציא
דכלל גזירה הוא בן חורין
ל"ש. גם מ"ש כיון דלא
מ"מ איכא למימר כו' אל
לעבד עמ"ס כו' כמה סברה
גזירה הוא וזה שהעבד היה
בן חורין וט"ל יתק שום
נכסיו וכל מ"ש ה"י ע"כ
וזו ה"ל מונמנים וכן לו
וללא טרן עבדי הרע"ב
ועומים וכדברי רש"י (פ"ח):

ה הכותב כל נכסיו לעבדו. * שכתב כל נכסיו נמונים לפלוני עבדו
הרי העבד בכלל הנכסים ונתן לו את עצמו והוא דקאמר עבדי הייט
עבדי שהיה כבר: ש"ייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין. דכל
היכא דנחית לשורא חמרינן לדידיה נמי ש"יר וכו' אמר כל נכסי

רבי שמעון אומר לעולם הוא בן חורין וכו'. הר"ב ומוקמי' דבור
כל נכסי בעבד לצדו כשאין לו נכסים וכו'. ולשון התוספתא הביאה
הר"ש אשפ"י שאין לו וכו' ולפיק' מ"ש הר"ב בדברי ח"ק ש"יר קרקע
כל שהוא לא יצא בן חורין וכו' ואפי' אין לו שום נכסים וכו'.

לך אשאר נכסים קאמר ולחגופי ליה
קאמי ולא שמרתיה כיון דלא אמר ליה
עלמך ונכסי ואפילו אין לו שום נכסים
אלא העבד והקרקע שש"יר מכל מקום
לא יצא לחירות דכיון דאין מתקיים
דבור כל נכסי דהא אלא חוץ ובטל ליה
ללא פלנין דבורא והו"י בטל לגמרי
ולא קנה לא עצמו ולא נכסים: ר"ש

משמע דכל שכן דאם יש לו עוד נכסים
אחרים דלא יצא בן חורין וא"כ בדברי
ר"ש הוה ליה לפרש ב"ש לו נכסים כי
היכי דלא נמצא דפי פליג ר"ש באין לו
נכסים אבל ב"ש לו אין הכי נמי דמדה
לת"ק דמוקמינן כל נכסי המקנה נכסים
וחוץ על מה שש"יר וגם העבד בכלל
הש"יר כיון דכולל לקיים כל נכסי המקנה

אומר לעולם הוא בן חורין. כיון אין לו נכסים אחרים אל"ה
העבד והקרקע שש"יר ובין יש לו נכסים אחרים לעולם הוא בן חורין
ומוקמינן דבור כל נכסי בעבד לצדו כשאין לו נכסים אחרים ולא
חמרינן דבמה שאמר חוץ בטל דבורו שאמר כל נכסי דפלנין
דבורא ומקיימין ליה בעבד ויאל בן חורין: חוץ מאחד מרבו"א.
ולא פירש מהו מש"יר דהתם חמרינן דאחד מרבו"א דקאמר הייט
עבד ויח"הו לא חשיב ליה אל"ה כאחד מרבו"א בנכסים ואשפ"י
דש"י ספי ואין הלכה כר' שמעון:

נכסים מלבד הש"יר עם העבד. ור"ש לעולם קאמר ל"ה בן חורין.
וי"ל שדעת הר"ב שסברה חנא קמח שלעולם נוחתה הסברה שמש"יר
העבד והלכך לא מיבעיא ב"ש לו נכסים שנוכל להעמיד דבור כל
נכסי בחותן נכסים ואלו דח"ה ה"י הש"יר בעבד עם הקרקע כל
שהוא שש"יר אל"ה אפי' אין לו נכסים אחרים והוא לן למימר דעל
כרחין מוקמינן דבור כל נכסי בעבד להכי שפיר פירש הר"ב בדברי
ח"ק ואפילו אין לו וכו'. דעת הר"ב בסברה ר"ש דסבירא ליה
לעולם הסברה נוחתה לעשותו בן חורין דלמאי קאמר ליה המתנה.
אל"ה דח"ה שכתבין לשחררו. והלכך אי יש לו נכסים אחרים והשתא

ודאי ה"י דקאמר חוץ שנאמר דלא נתכון בלבד לאותו קרקע כל שהוא
אל"ה ביטל דבור כל נכסי. מכל מקום איכא למימר שביטל דבור כל
נכסי בחותן נכסים אחרים אבל לעבד עצמו לא ביטל ד"כ לא להניח כלל דבורו.
ושסברה נוחתה לסברה ר"ש שלעולם נעמיד דבריו שכוין
לשחררו. אל"ה אפי' כשאין לו נכסים אחרים. וכו' אמר חוץ דח"ה ובטל דבור כל נכסי
מלבד מה שש"יר בהדיא הוה אמינא בהכרח ה"י העבד
בכלל הביטול דהא לית ליה שום נכסים אחרים להכי שפיר פ' הר"ב גם בדברי רבי
שמעון כשאין לו וכו' דב"ש לו נמי פשיט ליה ספי דה"י
משחרר לדברי רבי שמעון ודברי הר"ב בפירוש ח"ק הס' מועהקים מפירוש הר"ש ז"ל:

נכסים מלבד הש"יר עם העבד. ור"ש לעולם קאמר ל"ה בן חורין.
וי"ל שדעת הר"ב שסברה חנא קמח שלעולם נוחתה הסברה שמש"יר
העבד והלכך לא מיבעיא ב"ש לו נכסים שנוכל להעמיד דבור כל
נכסי בחותן נכסים ואלו דח"ה ה"י הש"יר בעבד עם הקרקע כל
שהוא שש"יר אל"ה אפי' אין לו נכסים אחרים והוא לן למימר דעל
כרחין מוקמינן דבור כל נכסי בעבד להכי שפיר פירש הר"ב בדברי
ח"ק ואפילו אין לו וכו'. דעת הר"ב בסברה ר"ש דסבירא ליה
לעולם הסברה נוחתה לעשותו בן חורין דלמאי קאמר ליה המתנה.
אל"ה דח"ה שכתבין לשחררו. והלכך אי יש לו נכסים אחרים והשתא

ולא יצא בן חורין. מכל מקום איכא למימר שביטל דבור כל
נכסי בחותן נכסים אחרים אבל לעבד עצמו לא ביטל ד"כ לא להניח כלל דבורו.
ושסברה נוחתה לסברה ר"ש שלעולם נעמיד דבריו שכוין
לשחררו. אל"ה אפי' כשאין לו נכסים אחרים. וכו' אמר חוץ דח"ה ובטל דבור כל נכסי
מלבד מה שש"יר בהדיא הוה אמינא בהכרח ה"י העבד
בכלל הביטול דהא לית ליה שום נכסים אחרים להכי שפיר פ' הר"ב גם בדברי רבי
שמעון כשאין לו וכו' דב"ש לו נמי פשיט ליה ספי דה"י
משחרר לדברי רבי שמעון ודברי הר"ב בפירוש ח"ק הס' מועהקים מפירוש הר"ש ז"ל:

נכסים מלבד הש"יר עם העבד. ור"ש לעולם קאמר ל"ה בן חורין.
וי"ל שדעת הר"ב שסברה חנא קמח שלעולם נוחתה הסברה שמש"יר
העבד והלכך לא מיבעיא ב"ש לו נכסים שנוכל להעמיד דבור כל
נכסי בחותן נכסים ואלו דח"ה ה"י הש"יר בעבד עם הקרקע כל
שהוא שש"יר אל"ה אפי' אין לו נכסים אחרים והוא לן למימר דעל
כרחין מוקמינן דבור כל נכסי בעבד להכי שפיר פירש הר"ב בדברי
ח"ק ואפילו אין לו וכו'. דעת הר"ב בסברה ר"ש דסבירא ליה
לעולם הסברה נוחתה לעשותו בן חורין דלמאי קאמר ליה המתנה.
אל"ה דח"ה שכתבין לשחררו. והלכך אי יש לו נכסים אחרים והשתא

מלאכת שלמה

תוספות רע"ק

ה הכותב כל נכסיו לעבדו. * שכתב כל נכסיו נמונים לפלוני עבדו
הרי העבד בכלל הנכסים ונתן לו את עצמו והוא דקאמר עבדי הייט
עבדי שהיה כבר: ש"ייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין. דכל
היכא דנחית לשורא חמרינן לדידיה נמי ש"יר וכו' אמר כל נכסי

רבי שמעון אומר לעולם הוא בן חורין וכו'. הר"ב ומוקמי' דבור
כל נכסי בעבד לצדו כשאין לו נכסים וכו'. ולשון התוספתא הביאה
הר"ש אשפ"י שאין לו וכו' ולפיק' מ"ש הר"ב בדברי ח"ק ש"יר קרקע
כל שהוא לא יצא בן חורין וכו' ואפי' אין לו שום נכסים וכו'.

מלכת שלמה

תוספות אנשי שם

ה הכותב כל נכסיו לעבדו. * שכתב כל נכסיו נמונים לפלוני עבדו
הרי העבד בכלל הנכסים ונתן לו את עצמו והוא דקאמר עבדי הייט
עבדי שהיה כבר: ש"ייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין. דכל
היכא דנחית לשורא חמרינן לדידיה נמי ש"יר וכו' אמר כל נכסי

רבי שמעון אומר לעולם הוא בן חורין וכו'. הר"ב ומוקמי' דבור
כל נכסי בעבד לצדו כשאין לו נכסים וכו'. ולשון התוספתא הביאה
הר"ש אשפ"י שאין לו וכו' ולפיק' מ"ש הר"ב בדברי ח"ק ש"יר קרקע
כל שהוא לא יצא בן חורין וכו' ואפי' אין לו שום נכסים וכו'.

ה הכותב כל נכסיו לעבדו. * שכתב כל נכסיו נמונים לפלוני עבדו
הרי העבד בכלל הנכסים ונתן לו את עצמו והוא דקאמר עבדי הייט
עבדי שהיה כבר: ש"ייר קרקע כל שהוא לא יצא בן חורין. דכל
היכא דנחית לשורא חמרינן לדידיה נמי ש"יר וכו' אמר כל נכסי

כללא דפרק ג משנה א ערוגת שבין האילנות . אפילו כשכל אחד מהערוגות מורכבת מ' רבועה ניכר שהיא מפורדת מחברתה . האילנות שמברילין בין הערוגות הם אילני יוחם שנתחייב מרובן ומכרבתן . וא"ל אפ"ל לא חשבו כבוד שהוציא אפילו באילנות [כפ"ב מ"א] ונתן פאה לכל הערוגות כולן במקום כולן ביחד . ודוקא שאין האילנות מרוחקים ומ' . עד שבמקום שהוא ג' על ג' אמה יש לכתוב ' אילנות . אבל באין במקום כזה ' אילנות . או ניכר שלא בשביל האילנות הוזהרה לעשות הערוגות הולכים בפינים נפרדים . אלא כדי שיוצא כ"א כשרגלה כפ"ב . ונתן פאה לכל ערוגה לבד :

משנה ב אפילו לא נחבשלו יפה כל פירות שדור בפ"א . ועקר המכוסלים יפה . והניתן הלווין . כשיעקר לבסוף הלווין . יתן פאה גם לאתן שעקר מקדם . אפילו היו אתן שהשאר מקדם בתורא ערוגות מפורדות . ורק כשהיה שדה שבת או תרדל שדרך לזרען ערוגות קטנות או אם היה כמה שהשאר תחלה תורא ערוגות מפורדות . ונתן פאה לכל ערוגה לבד :

משנה ג בנתבשלו כל פירות שדור . נתן אפונין בצלים וענבים . ולקם בו כאן וכתן כדי לאכלן מיר . והשאר יקצת הפירות בפחופר שיהיו לקום . וה"ל כי פניו לקפוט והיוצא פאה מכל א' לבד . ורק אם אתן שלקם תחלה לצורך סוד לקטן כולן במקום א' וה"ל כתיבתי לקפוט השהה ופניו הפאה מחשבונית גם על מה שלקם מקדם . אבל אם עקר קצת כאן וכאן כדי שיתעבו הנשארים . הרי אתן שעקר תחלה לא מחשב קצירה כלל ופופר . מפאה אפיש לבסוף רק עד המשואר : כשנהגה ד בצלים שמתנין בארץ כדי שיעשו זרע . ומפ"ש לא חזו לאכילה . אפ"ל כיון שתחלה היו ארזין לאכילה הייב בפאה : אם מפיקין בין הלך לחלק שבשרה דבר שפופר מפאה . נתן ערוגה של ירק . כיון שאין החלקים מרוחקים ומ' כשיעור הקירוב לרובו . לא מחשב הירק כזרע אחר [רפ"ב] ומצטרף כולן לפאה א' : כשנהגה ה הארזין שהלך . וכל שאר שותפין שהלך . אף קידום חלוקה הייבית רק פאה א' . משלך שותפין כל אחד פאה מחלק לבד . הימכר קצת מפורותיו כשבור . בעל השהה הייב מהשאר גם על מה שמכר . אבל במכר כל פירות שדור שבמחבר . חלוקה הייב בפאה ולא ינכה זה מדין המק :

משנה ד קרקע כ"ש הייב בפאה ובכורס [רק כבזוי אין צריך שהיה לו פ"א לכל רוח] וכל שיש קרקע כ"ש חלק כותבין עליו פרוטבול ופושטרו ביצורה מפליטין . אג"כ . נתקן יחד בכסף שטר וחוקה וא"ל משיכה להמפליטין : **משנה ז** שכ"ס שכ"ל כל שיש לאחר . אפילו כתב שנתן במתנת שכ"ס . אפ"ל אם קנו מירו . והשאר לצדו קרקע או מפליט' כדי פרנסתו ופרנסת אביו ביתו כל ימי חייו . אם עמד אינו חור . וי"א דבקרקע כ"ש שיש בני [ו"ל דאף בקרקע ומפליטין בין לבד בין לטר שרין ברוין זה . אפ"ל נקם תנא קרקע בין לטר ובין לטר לרבותא ודוק] : שכ"ס שחולק בנכסו לבניו וכלל ביניהן חלק לאשתו אפילו רק שמתה ולא פחלה בפרוש . אפ"ל אמרינן דעתה . דבשביל כבוד שנושעה לה ששתתם עם הבנים . פחלה בתובה הוסי' . אבל נתייבה צריך פחלה בפרוש : **משנה ח** הותב כל נכסיו לעבדו . הרי גם העבד בכלל נכסיו . והוא משוחרר וא"ל גם שחרורו . ואם שיר קצת מנכסיו . אמרינן גם אותו שיר ולא נשתחרר והנשא שלא קטן גם בכנסים . ואפילו כתב לו עמך ונכסי קמיון לך חוץ משרד פלוני . כך דרש ריש :

גמרא ערוכה . דעממא משום כרות גיטא . אמנס לני נפתחו עיני האשות . הוא אמניא ללכאוריה אסכא ומסתברא . דלר"מ ור"ס ור"ב לא קשיא ולא מירי . ד"ל דנריסא כמ"ס [ביבין] סי' מ"ה . דבמסקנה לריך הא"ל להרתי עממא . דנס דנתימא כרות גיטא לרבינן לעממא ללא פלגין דבוריה . וכן כתב הר"מ כאן להדיא . ורמזו לומר ללא אמרינן לא פלגין דבוריה . רק היכא דעל ידי זה . נכנס כל הדבור . כשייר קרקע כל שהוא דלא נימא לא פלגין דבוריה . הרי ללא כרות גיטא הוא . להכי אמרינן ל"ס דבוריה . משא"ל נכ"מ שכתב נכסיו לעבדו ועמד דלף אי נימא ל"ס דבוריה א"ל נכנס כל הדבור דהרי יהיה אף שיהיה . ע"כ העבד יא ב"ח מדינא עליו שם שחרור . ככ"ג פלגין דבוריה . [השבתי הגאון הרי"ק ח"ל דברי הר"ב א"ל לישב ע"פ סי' למעכ"ת כ"י . דל"כ ל"ל לר"ב לחלק נסעמיו בין יש לו שאר נכסים או לא ואילו למעכ"ת אין חלק בין יש לו לאין לו . אלא כל שמשייר דבור דכל נכסיו הוא כנשייר בנוף העבד . עכ"ל . וכל ויחי ליתע דעית קדושים דגם אי נימא דעממא דר"ב משום ל"ס דבוריה לחד ק' ק' רבינו הגאון ה"ל . ומה שיתרץ לפי שפוטו . אחרץ ג"כ לפי שפוטו . דנתימא דבמסקנה לרבינן לתרתי עממא : אמנס לפט"ד דברי הר"ב מושרין שיר . דכ"ס לו שאר נכסים . לא סי' לן נעממא ללא פלגין דבוריה דמה לא פלגין סי' כן . הרי אין העבד והנכסים כלולים דבור א' . אע"ל דפי' ל"ס דבוריה דכל שמשייר דבור דכל נכס . כמשייר בנוף העבד דמי . ולא כרות גיטא הוא] . וזה לפט"ד גם עומק כותב רש"י במ"ס ח"ל דלכ"ל דשיירייה מדמת לטורא . ר"ל לפט"ד . לא לדינא דכונת רבו לשיר ספי ממה שאתמר כמ"ס הגאון רבינו הג"ל דאין אמרינן מדמת לטורא . הרי שיר נכס . וכשייר לדידיה דמי ומתבטל הכל . וזה יתורץ מ"ס רש"י שם [גיטין ד' ע' א'] בתר הכי ור"ל . והוא לא הזכיר בתוך המתנה . למדלא כתב ליה עמך וככ"י קמיון לך . ללא כרות הוא . עכ"ל . ומג"ל הא . למלא אפי' כ' ליה עמך וככ"י . עכ"פ מדשייר בככ"י נימא דבדידיה נמי שיר . ואח"ל מדפי' . עמך . הרי חזין ללא שיר . [וכן הסבגי רבינו הג"ל] . עכ"פ הרי גם בדפידס חוץ מקרקע פלוגי נמי חזין לאין כונתו לשיר עבד . ואפ"ל אמרינן דמדשייר בככ"י שיר עבד . אע"כ דבור כותב רש"י דדוקא ככלל לעבד ככלל כל נכסו דלכ"ל לא פלגין דבוריה . אמרינן ללא כרות גיטא . (מיטו לר"י) ורמב"ם . חס' כתב עמך וככ"י . ל"ס דבוריה . ולאו כרות גיטא הוא . (ומכ"ס) : אמנס לפט"ד חרכה דברי רש"י תמוסו וחר . ללכאוריה סותרים זא"ל . דשם (ד' מ"ב א') כתב דה"ל לא יא ב"ח . ללא ידעינן סי' קרקע שיר . ובכל כ"ס אמרי' האו שיר . וכיון דקרקעות לא קנה . נוסיה נמי לא קנה עכ"ל . וק' הרי לפמ"ל רש"י במסקנה לעיל ד"ס :

משנה א ערוגת שבין האילנות . אפילו כשכל אחד מהערוגות מורכבת מ' רבועה ניכר שהיא מפורדת מחברתה . האילנות שמברילין בין הערוגות הם אילני יוחם שנתחייב מרובן ומכרבתן . וא"ל אפ"ל לא חשבו כבוד שהוציא אפילו באילנות [כפ"ב מ"א] ונתן פאה לכל הערוגות כולן במקום כולן ביחד . ודוקא שאין האילנות מרוחקים ומ' . עד שבמקום שהוא ג' על ג' אמה יש לכתוב ' אילנות . אבל באין במקום כזה ' אילנות . או ניכר שלא בשביל האילנות הוזהרה לעשות הערוגות הולכים בפינים נפרדים . אלא כדי שיוצא כ"א כשרגלה כפ"ב . ונתן פאה לכל ערוגה לבד :

משנה ב אפילו לא נחבשלו יפה כל פירות שדור בפ"א . ועקר המכוסלים יפה . והניתן הלווין . כשיעקר לבסוף הלווין . יתן פאה גם לאתן שעקר מקדם . אפילו היו אתן שהשאר מקדם בתורא ערוגות מפורדות . ורק כשהיה שדה שבת או תרדל שדרך לזרען ערוגות קטנות או אם היה כמה שהשאר תחלה תורא ערוגות מפורדות . ונתן פאה לכל ערוגה לבד :

משנה ג בנתבשלו כל פירות שדור . נתן אפונין בצלים וענבים . ולקם בו כאן וכתן כדי לאכלן מיר . והשאר יקצת הפירות בפחופר שיהיו לקום . וה"ל כי פניו לקפוט והיוצא פאה מכל א' לבד . ורק אם אתן שלקם תחלה לצורך סוד לקטן כולן במקום א' וה"ל כתיבתי לקפוט השהה ופניו הפאה מחשבונית גם על מה שלקם מקדם . אבל אם עקר קצת כאן וכאן כדי שיתעבו הנשארים . הרי אתן שעקר תחלה לא מחשב קצירה כלל ופופר . מפאה אפיש לבסוף רק עד המשואר : כשנהגה ד בצלים שמתנין בארץ כדי שיעשו זרע . ומפ"ש לא חזו לאכילה . אפ"ל כיון שתחלה היו ארזין לאכילה הייב בפאה : אם מפיקין בין הלך לחלק שבשרה דבר שפופר מפאה . נתן ערוגה של ירק . כיון שאין החלקים מרוחקים ומ' כשיעור הקירוב לרובו . לא מחשב הירק כזרע אחר [רפ"ב] ומצטרף כולן לפאה א' : כשנהגה ה הארזין שהלך . וכל שאר שותפין שהלך . אף קידום חלוקה הייבית רק פאה א' . משלך שותפין כל אחד פאה מחלק לבד . הימכר קצת מפורותיו כשבור . בעל השהה הייב מהשאר גם על מה שמכר . אבל במכר כל פירות שדור שבמחבר . חלוקה הייב בפאה ולא ינכה זה מדין המק :

משנה ד קרקע כ"ש הייב בפאה ובכורס [רק כבזוי אין צריך שהיה לו פ"א לכל רוח] וכל שיש קרקע כ"ש חלק כותבין עליו פרוטבול ופושטרו ביצורה מפליטין . אג"כ . נתקן יחד בכסף שטר וחוקה וא"ל משיכה להמפליטין : **משנה ז** שכ"ס שכ"ל כל שיש לאחר . אפילו כתב שנתן במתנת שכ"ס . אפ"ל אם קנו מירו . והשאר לצדו קרקע או מפליט' כדי פרנסתו ופרנסת אביו ביתו כל ימי חייו . אם עמד אינו חור . וי"א דבקרקע כ"ש שיש בניו [ו"ל דאף בקרקע ומפליטין בין לבד בין לטר שרין ברוין זה . אפ"ל נקם תנא קרקע בין לטר ובין לטר לרבותא ודוק] : שכ"ס שחולק בנכסו לבניו וכלל ביניהן חלק לאשתו אפילו רק שמתה ולא פחלה בפרוש . אפ"ל אמרינן דעתה . דבשביל כבוד שנושעה לה ששתתם עם הבנים . פחלה בתובה הוסי' . אבל נתייבה צריך פחלה בפרוש : **משנה ח** הותב כל נכסיו לעבדו . הרי גם העבד בכלל נכסיו . והוא משוחרר וא"ל גם שחרורו . ואם שיר קצת מנכסיו . אמרינן גם אותו שיר ולא נשתחרר והנשא שלא קטן גם בכנסים . ואפילו כתב לו עמך ונכסי קמיון לך חוץ משרד פלוני . כך דרש ריש :

ר' עובדיה מברטנורה פאה הפאה פרק ד תוספות יום טוב

פרק ד א הפאה ניתנת במחובר . לכתיב (ויקרא יט) לעני ולגנר תעווב הגנח לפניהם והם יבזו: בדלית .

גפן האנדלית על גבי עטים או על גבי אילנות : מוריד ומחלק .

פרק ד א הפאה ניתנת במחובר (לרקעא) . בדלית (ובדקל) בעל הבית מוריד ומחלק לעניים :

במחבר . פ"ז : מוריד . פי' הר"ב לכתיב תעווב אותם . אותם שאין בהם סכנה וכו' . ירושלמי . והכי דריש לאותם מיעוטא הוא ומסתבר להוציא את אלו שיש בהם סכנה : ומחלק לעניים . ירושלמי (שלא) [צ"ל שמה] יראה לעני מדינה

פרק ד א הפאה כו' . פי' הרש"י ו"ל הפאה של תבואה וקמית ואין ניתנת במחובר חוץ מדלית ודקל כלומר זכות ורשות עניים ניתנת לעניים בה במחובר

תפארת ישראל יבין

פ"ד א שיניח לעניים לתלשה בעממן מתחבר : (ב) נפן המודלה ע"ג סתל נבזה : (ג) שנבזה הוא : (ד) שלא יסתכס כשידחקו זה את זה . ואיטו משנה ראשונה

פרק ד מ"א הפאה ניתנת במחובר . כגאס דסי' טוללות ושכתה קמית דמידי הוא עממא אלא מדכתיב תעווב הגנח לפניהם וטולתו תעווב כתיב בהו כגל' הכים : ט"ב ד"ה הפאה כו' פאנזן סי' . ק"ל דמדך קרא לכה נמשע אלא שלא לחלק אלא עניות לפניהם וסס טעלין מיא אכתי אל שיקורו ויניח לפניהם ישיקר הלפאה ע"כ

א הפאה : מ"י פ"ב עממא
מפ"ל : ככ"ג סי' בדלית
ובדקל : סס גמ"ס וכו' כ"ג

תוספות חדשים
 [משנה א] בדלית כו' .
 אע"ל דכ"ס סי' קורא דק"פ
 אמרינן כל אילנות חוץ מזה
 ותלמי וזדן
 ומתפלגין סתם משום שירד
 והבאמסו סכ"ב (פ"ח)
ראשון לציון
 [משנה א] בע"ה מוריד
 ומחלק לעניים . ירושלמי
 מסוק לדעולס האזאס על
 בעל כתיב וזהו דוק לשון
 מוריד . (דמ"ז)

ת"כ אנשי שם
פ"ד א במשנה בעל
 הכית . ע"ל
 כמשנה י"ד טו"ס ד"ס על
 דמחבר לאו מכתב הוא ללא
 ע"כ

אפילו תשיעו ותשעה.
 מ"א כ"ג כ"ד קדוש. מ"א
 שם פ"ב הלכות. ב' ברית
 רבקה. שם פ"ב הלכות. ב' נבל
 ג"ל. ו"טו קדוש. פ"ב
 בלומ. ו"ו ו"ז. פ"ב
 מ"ק. ו"פ. מ"ט. מ"א
 שם הלכות. מ"א

תוספות חדשים

[שם] ו"א' אחד לבו. משמע
 שם כולם וכו'. ומ"א
 שמואל. שם וכו'. מ"א
 ביהובל. שם שם שם שם
 לא ע"כ. פ"ב לפיכך כפ"ב
 דמ"ד ל"ב. (פ"ב). וכו'
 מלאה לדידי כמ"ב פ"ב
 סמ"ב. ע"כ. ו"פ. ע"כ.
 וזה מ"א דמ"א מ"א
 לשיעור כמ"ב ו"ז. וכו'
 [ח"פ ד"ה] ו"א' אחד לבו כ'
 או אולי יחד מה ש"כ. כ'
 הוא כ"ב ו"ז. ו"ז. שם כ"ב
 כ"ב. (מ"ה). מ"א (פ"ב):
 מ"ב [ח"פ ד"ה] ואחד
 אחד כ"ב. שמואל. ע"כ.
 כן הוא כ"ב. ע"כ. כ"ב
 מ"א [ח"פ ד"ה] נבל ע"כ

חדושי סוהר"ה

פ"ד מ"א [ח"פ ד"ה] נבל
 לו עליה מ"ש הרב כ"ב
 תום' אנשי שם
 מ"א המ"ב כ"ב. אמר
 כמ"ב לא תכלה פאה שרץ
 כמ"ב כ"ב ללמ"ט שי"ט
 לפאה מחברת לקרקע. ו"ט.
 ו"א' קמ"א דמ"ב לא תכלה
 ומ"א משמע ש"כ. קמ"א
 אלא מ"ט כמ"ב ו"ט
 ע"כ. ו"א' קמ"א דמ"ב
 לא קמ"א דמ"ב. ו"ט. שם
 ע"כ. ו"א' קמ"א דמ"ב
 ו"א' קמ"א דמ"ב. ו"ט. שם
 (ע"כ). א"ש י"ט דמ"ב דמ"ב
 ה"כ ו"ז. ו"ז. ו"ז. ו"ז. ו"ז.
 א"ש כ"ב לא תכלה כ' מ"א
 שהשאה סימנה מחברת לקרקע
 יע"ל אפילו ברית ובדק ח"ל

מדתו [ל' מודעתו] וישלך לפניו. פי' הר"ם כדי שלא ישלך לפני עמי
 הקרוב לו שרואה הלך לך ללחך להם והוא מלאוהו אלא בעשו
 מודעתו [רוח ג']. : בחליקי אגוזים. פי' הר"ם שאין בהם קשרים.
 וכ"כ הר"ם בשם הערוך. והרמב"ם פי' אגוזי פקד והם מין אגוזים
 והוא מלא גבזה : חששים ותשעה.
 פי' הר"ם עניים : [ואחד אומר לבו
 לזה שומעין וכו'.] והפ"י הוא בריא
 וחזק יותר מחבירו או אוכל יותר
 מהם. כך מלאהו בפירוש שאומר בפ"ז
 משנה ל' : [ואחד אומר לחלק
 לזה שומעין וכו'.] שאפילו הוא זקן ותש
 כח או חולה שהרי מה שאמר לחלק
 מפני חלישותו הוא אפילו הכי שומעין
 לו כך מלאהו בפירוש הכ"ג :
 [ורקקה על השאר. פירש הר"ם כדי
 לקנות. וכן לשון הר"ם. וכפירוש רש"י
 בפ"ק דמ"ד ק"י ולא נכתבו לומר
 פירש הר"ם דקונסים אותו וכו'.
 וירושלמי הוא הכי וכו'.
 וכו'. שאחרי שכהה הפאה בפני העניים שלא יוכלו לראותה לקחתה והוא לא קנאה בזה שאין זה קנין כלל לכך קונסין אותו אף מה
 שלקח וכהה זה. ולשון קף נחת כדי שלא יעשה כן פעם אחרת. נפל לו עליה. מ"ש הר"ם אע"ג וכו' כמ"ט ובל"ד רשות הרבים
 ע"י

ד"ג. ב' ברית ג"ג כל פאה א' ו"ט נקט ז' פ"ב. ב' ו"דק

אלא ר"ל לפי סוגת העני אבל לפי האמת אין זה קנין כלל : אין לו בה כלום.
 פירש הר"ם דקונסים אותו וכו'. וירושלמי הוא הכי וכו'.
 וכו'. שאחרי שכהה הפאה בפני העניים שלא יוכלו לראותה לקחתה והוא לא קנאה בזה שאין זה קנין כלל לכך קונסין אותו אף מה
 שלקח וכהה זה. ולשון קף נחת כדי שלא יעשה כן פעם אחרת. נפל לו עליה. מ"ש הר"ם אע"ג וכו' כמ"ט ובל"ד רשות הרבים
 ע"י

מלאכת שלמה

לקרקע ויבנו אותה וכל דלאס נגר. ותרתו קמטע לן חלד שינתה
 כמחבר ויזכו בעמים ובקשים וחדל שינתה לפניהם ויבנו אותה כמ"ב
 ע"כ. ומשמע דגם שכהה ולקט דייס לבו כמו הסאה דהא בשלשן
 כחובי לעני ולגר תשוב. וע"י עוד כמ"ב בשם הר"ם שמואל ו"ל לקמן פרק
 בתרא סי' ג'. וכן נראה גם כן מן הפ"י שהעתיק כן ר"ע ו"ל כמ"ב כ"ב
 ח"פ : ב' ברית וברקל. ירושלמי תני בשם ר"ם כל האילנות סכנה
 ורצנן אמרין אין סכנה אלא הדלות והדלק בלבד הדלות מפני חלישותו והדלק
 מפני גובהו. ובס' ירמיה סי' ק"ט ברית ובדקל פי' שהרבינו החזיקו והנפן
 על הדקל ע"כ. וקרוב לזה נראה שגורם דקל ו"ל כמ"ב בלחך סדקוק
 עלה ג"ח א"ש לא נפל פעות שם ו"ל שם וכן זכרונה כמ"ב וברית הדקל

יבין תפארת ישראל

ובדאי שיער בפירוט דאי"ל דכונת ע"ר על חלוקי אגוזים דוקא שהוא
 מין בפני עצמו : (ו) עניים וארזים קאי. ולא זכירו לידע למה נקט ז"ס
 ולא ק"י שהוא מין שלם [אב"י ו"ל כ"ג דהא לא שמועין דאפילו כזו כל
 הק' יחד תכלה והיו להם דעה א'. והא"כ בשעה החלוקה נטה האחד בדעתו
 מחבירו הרבים. אם אמר כהלה שומעין לו : (ו) אף שחוק מחבירו : (ח) אף
 שאינו מתסון להלכה. רק משום שחלק מחבירו : (ט) א' מעניים : (י) וסבור
 לקנות בהכי : (יא) אף פאה שוקק קנסיה : (יב) וד' אמוהו לא קנו
 לו. רק בל"ד ר"ה וסימטא. א"כ מוגבל גלי דעתיה דלא רלה לקנות
 ב"ד

משנה ראשונה

הגוף ואמתי ויבין למחול. ואין למצן דודאי יוכל למחול כל אשר כח"מ
 בפרק החובל בני קרפ אח כסמי וכמ"א חס סיני יש כן שהוא עליו הכ' אם
 מחול בפירות מחול א"פ שצונכ על ד"מ החובל בחבירו. דהבס נמי לענין
 חיוב תמון דהחובל פסור מוקף כמחילתו של זה אבל אין אדם רשאי למחול פסור
 ו"ל דכונתיה כיון שחמ"ס מורה ברית וברקל אין לבו מ"י מהני מחילה
 לידעו. והפ"י דשיקר הק' מילתא מדכונן וקל"א אסתכחא בעלמא : [ואחד
 אומר לבו. אפילו כ"ב דכ"ב ואפילו ידיו ימות לזה שומעין. הר"ם מן סת"כ. וסמו"ט
 ה"א א"ש בשם מ"כ ולא ראה דברי הר"ם : ב' ו"א אחד אומר לחלק. אפילו זקן
 ואפילו חובל לזה שומעין. ג' מ"ח מ"ב כ"ב וה"ל הר"ם : ב' ו"ד קמ"א על השאר.
 פי' הר"ם כדי לקנות וכ"כ רש"י בפ"ק דמ"ד ק"י ו"ד וכו' הר"ם. נראה דידיק
 מקצת זקנה ולא קמ"י היתה תמון דכ"ב לא תמנה דכ"ד לקנות מיכון אלא
 ארומיה לביניה כמ"ב לו ודוכחא הכ' אחרתו י'. אבל זקנה משמע מתוק
 שלא היתה כזו כמ"ב לו ומכאן כדי לקנות ע"כ. ובהכי מ"ב מ"ש מ"י
 דהרמב"ם

כחליקי אגוזים. על שם שאילנות של אגוזים חלקים ואין בהם
 קשרים כשאר אילנות קרוין חליקי אגוזים ואין הלכה כד"ס :
 אפילו תשיעו ותשעה. ארשתא קאי בפאה היתמת כמחבר :
 ברית ובדקל. שמונתו בתלות : ג נפל. אחד מן העניים
 מקצת פאה שלקט כבר ורק לו על
 השאר כדי לקנות : אין לו בה כלום.
 אפילו כמה שלקט דקונסין אותו
 ומולוין ממת התלוש והמחבר : נפל
 לו עליה וכו'. אע"ג דלרבע אמות של
 אדם קוטח לו כמ"ט ובל"ד רשות
 הרבים הכל בשדה חבירו לא תקיט
 ליה רבנן שיקט לו דרבע אמותו ו'י
 נמי כיון דנפל עליה גלי דעתיה
 דכפילה נחא ליה דלקני בדרבע אמות
 לא

יבין תפארת ישראל

משלים לפניהן. שמה יהסון להסליך סמוך לקרבו עני : (ה) אולי
 אגוזי פקד. קאקוסיםסע ב"א. שחלקים וגזוזה מאד. ונראה לי
 דה"ק ס'ל רכיון דפסוק א' מחיבו ליתן מחובר. וכ' א' מחיבו ליתן
 בתלות. שמתנה שלא חיבתו תורה להעריך כ"כ באילנות שגזוזה ביותר
 ואף שאין אלו גדולי כח"י הרי כבר כ' הרמב"ם (פ"א מחמת עניים)
 שיהיה כל מחמת עניים גם בח"ל [אב"י וע"י שיר השירים ו"י י"א. ואגוזי
 פרק דערלה פ"ב וע"י מעשרות פ"א ב'. ועוד דשיעורין הל"מ כסוכה
 ד' ה' ב' ובתוס' שיעור דאגוז לשבת ואחריו לר"מ כשבת דפ"א. א' .

יבין תפארת ישראל

כדאמר בח"י דק ק"ל : אפילו ז"ס אומרים לחלק ואחד כו'. ה"א אם
 ט"ס אומרים לחלק שומעין להם וכ"כ הרמב"ם פ"ב מהת"ס כדירה.
 והייט שפמ"א דהא דמעותן לבו ולא לחלק תמים תמקט עניים הוא כדי שלא
 יבאבו בהן הפגלים כמ"ב הבית שמואל ומחלק להם משלו והכי אמרי' התם כפ'
 הזרופ וכו' אין בהם פובת הגאח לפגלים. אלא שעינן משלם דרמח"א זכי
 לבו חלק בשדה ולפיכך אם רצו למחול מוחלין. אבל אם אחד מהם אינו מוחל
 שומעין לו. וזכ"ך לייבב כיון דלא קי"ל כ"כ דר"ב עמ"א דקמ"ל הכ'ה
 למדע שפמ"א ולומר דמתי מחילה. ז"ל דכדכ שמתמן ודאי תמתי מחילה
 לבי' דהי כח"י וכו' עניים ודבר יחי' ליה לנפ"ח דמתי מתקדש את האשה
 פ"מ שאין לך עני שאר כמות וסונה דל' יאודה דכדכ שנמנון מנאו קיים וע"י
 בתום פ' א"ש דף ל"ו. וז"ל כיון דמקטס מחילה שומעין להם אם יש עממם
 תינוקות קמנים אין שומעין להם דלאו בני מחילה ינאו. ולפ"י ברית ובדקל
 אם כיון אומרין לבו דשומעין לך והתם לאו דבר שנמתן הוא אלא סכנת

דחמ"ט כ"ב דר"ב הם המעובד ואותם ומסיים מה ראות אתר שיריה כהתב מעט ה"ל קרי מה קרי מיוחד שהקנין מושל בו כגדול יאלו הדלות והדקל כו'. ולענין דין האלה שצרכי כשנתנו בפירוש ע"י באמת
 בעטם דלא תכלה כמ"ס ר"מ. אבל הר"ם רואה לפרש הטעם שיהיה די גם ללקט וטמנה : בר"ב ד"ה אפילו כו' ארשתא א"ל י"ל כוונה דקרי דוקא אפאה היתמת ממש
 כמחבר ולאקוין טיאל דעני וק"ר דחורס פאה לעמרים או לא ישלך לפניהם אלא מחלק להם כדי שלא יראה לעני קרובו וישלך לפניו כדאיתא בריתו הכי הר"ם. (ע"כ) : במשנה ו"א אחד אומר לבו
 כ' הר"ם ה"א אם ט"ס מוציין לחלק אין אומר דבר לחלק להם. כן נראה מ"י כשהטעם כ"כ הר"ם ע"כ. ואחר המחילה זו אגוזי מלאי כמ"ב שמונת פאה כמחבר ו'י ק"ר עבר מיד אלא דלא תכלה. ומה
 שפ"ק הר"ם כ"כ הוא ענין אחר שאם רצו עניים ט"ס לחלק כמ"ב הרי אלו מחלקין (ע"כ) : ת"י"ס ד"ה אין לו כו' וירושלמי הוא הכי וכו'. ז"ל הירושלמי תני בשם ר"ש קונסין אותו ומולוין ממת את
 וסמ"ט

דחמ"ט כ"ב דר"ב הם המעובד ואותם ומסיים מה ראות אתר שיריה כהתב מעט ה"ל קרי מה קרי מיוחד שהקנין מושל בו כגדול יאלו הדלות והדקל כו'. ולענין דין האלה שצרכי כשנתנו בפירוש ע"י באמת
 בעטם דלא תכלה כמ"ס ר"מ. אבל הר"ם רואה לפרש הטעם שיהיה די גם ללקט וטמנה : בר"ב ד"ה אפילו כו' ארשתא א"ל י"ל כוונה דקרי דוקא אפאה היתמת ממש
 כמחבר ולאקוין טיאל דעני וק"ר דחורס פאה לעמרים או לא ישלך לפניהם אלא מחלק להם כדי שלא יראה לעני קרובו וישלך לפניו כדאיתא בריתו הכי הר"ם. (ע"כ) : במשנה ו"א אחד אומר לבו
 כ' הר"ם ה"א אם ט"ס מוציין לחלק אין אומר דבר לחלק להם. כן נראה מ"י כשהטעם כ"כ הר"ם ע"כ. ואחר המחילה זו אגוזי מלאי כמ"ב שמונת פאה כמחבר ו'י ק"ר עבר מיד אלא דלא תכלה. ומה
 שפ"ק הר"ם כ"כ הוא ענין אחר שאם רצו עניים ט"ס לחלק כמ"ב הרי אלו מחלקין (ע"כ) : ת"י"ס ד"ה אין לו כו' וירושלמי הוא הכי וכו'. ז"ל הירושלמי תני בשם ר"ש קונסין אותו ומולוין ממת את
 וסמ"ט

לא ניהא ליה ללקטי : ה' שלש אבעיות ביום . שלם פעמים מתגלה בעל הבית וגראה בחור שדהו כדי שיקחו העניים פאה . אבעיות לשון גלוי נבעו מלפניו (עובדיה ה') מתרומתין ארליין מטמורה : בשחר . מפני המיניקות שבימים ישנים בשחר ואז יש להם פנאי ללקט : ובחצות . מפני התיקנות שדרך ללכת בתלות והולכים ללקוט פאה : ובמנחה . מפני הזקנים והולכים על משענתם ואין מגיעים לשדה עד שעת המנחה : שלא יפחתו . משלם עתים הללו . והלכה שאין נותנין פאה אלא בשלם עתים הללו אין פוחזין מהן ואין מוסיפין עליהם

ופירש (י) שליחו עליה מעבירין אותה הימנו (י) . וכן בלקט (ט) וכן בעומר השבחה (ט) : ד פאה אין קוצרין אותה במגלות (י) ואין עוקרין אותה בקרדומות (י) כדי שלא יבו איש את רעהו (י) : ה' שלש אבעיות (כ) ביום . בשחר (כא) ובחצות (כב) ובמנחה (כג) . רבן גמליאל אומר לא אמרו אלא כדי שלא יוסיפו (כה) .

של

ד"ב . ופירש ד"ק פירס ויכה ב"מ ס . אותה הימנו כ"ה ג"מ ס"ד ונ"ל ש"ס ונ"ל א"ל ח"ל ד"ל וז"ל וז"ל אותה הימנו ונ"ל אותה פטנו ונלפוסים המלוים כ"ג אותה הימנו וכלם נמשכין ונכ"מ ס .

עין במשנה ד' פ"ק דבבא מציעא . והרמב"ם בפ"ב מהלכות מ"ט כבד . עני שנטל מקלת הפאה זרק על השאר או שנטל עליה או שפירש טליתו עליה קונסים אותו ומעבירין אותו ממנה ואפילו מה שנטל לוקחין אותו ואין נותנין לעני אחר . משמע מדבריו דבבבלי ענינא לוקחין מה שנטל משום קנס ואין גראה כן מן המשנה אלא דוקא שנטל זרקו וכו' שהרי חילקם לשתי צבות : בעומר השכחה . הוא הדין בשכחת קמה אלא לשכחת עומר בהדיא כתיב ושכחת עומר ושכחת קמה משבדה לרבות שכחת קמה לחמינין במשנה ו' ושם כתיב בפירוש הרמב"ם בחיובי קמה והם לקט ופאה . גירסתו בהסוף ירושלמי הכי הוא ולא גרס כלשון הר"ב ס : ולהרמב"ם ילפותא אחריתא אית ליה לשכחת קמה . וכמ"ס במשנה ז' פרק ו' לפי שאמר

הכחב ושכחת ולא השוב . ועיין מה שאכתוב בפרק ו' משנה ו' בס"ד "ומלאתי במשניות כחובים בקלף הגירסא וכן בשכחה : ד במגלות . הם הרמזים . וקרדומות הם ממני הפטישים . רמב"ם : ואין עוקרין . בספר האגודה ואין חושבין ועיין במשנה י' : "כדי שלא יבו איש את רעהו . מרוב עם הבאים ללקוט ודוחקים זה את זה או שמא יתקוטעו . כך מלאתי בפירוש שאזכור פ"ז משנה ד' : ה' "ובחצות . פי' הר"ב מפני התיקנות שדרך ללכת בחצות וכו' שבשחרית ומנחה ישנים . הר"ב :

מלאכת שלמה

הוא זרין ושכר ע"כ . ופי' הרמב"ם ז"ל מעבירין אותו ממנה עניים אחרים מעבירין את גופו ממונה ע"כ : ד בגלות . קולרין בהן חזין ושורין . קרדומות גדולות וקולרין בהן שכולת שועל . הרא"ש ז"ל . וה"ל שלמה שיריליו ז"ל פי' בקרדומות כגון פאה כלים וטומים שדרך לעקור אותן בקרדומות . שלא יבו איש את רעהו . מפני שדיים לבו ע"כ : ה' שלש אבעיות . משום לקט הן . דל זמן שאין בעה"ב בשדה אין העניים רשאיין ליקנס ליטול הלקט בשביל עמרי השדה לכך נר"ח הוא להרשות ג' פעמים בתוך שדה או זבול העניים פה ויטלו הלקט והולכין ואין העניים כמה פעמים זה אחר זה ומה שמשיירין אלו מולאין אלו דאי מיריירי לענין פאה קשה דכפעת א' אדם מניה פאה כסוף שדה ומיד העניים נטלין הכל . הרא"ש ז"ל . וכתב עליו הר"ם שיריליו ז"ל ואיני

הוא זרין ושכר ע"כ . ופי' הרמב"ם ז"ל מעבירין אותו ממנה עניים אחרים מעבירין את גופו ממונה ע"כ : ד בגלות . קולרין בהן חזין ושורין . קרדומות גדולות וקולרין בהן שכולת שועל . הרא"ש ז"ל . וה"ל שלמה שיריליו ז"ל פי' בקרדומות כגון פאה כלים וטומים שדרך לעקור אותן בקרדומות . שלא יבו איש את רעהו . מפני שדיים לבו ע"כ : ה' שלש אבעיות . משום לקט הן . דל זמן שאין בעה"ב בשדה אין העניים רשאיין ליקנס ליטול הלקט בשביל עמרי השדה לכך נר"ח הוא להרשות ג' פעמים בתוך שדה או זבול העניים פה ויטלו הלקט והולכין ואין העניים כמה פעמים זה אחר זה ומה שמשיירין אלו מולאין אלו דאי מיריירי לענין פאה קשה דכפעת א' אדם מניה פאה כסוף שדה ומיד העניים נטלין הכל . הרא"ש ז"ל . וכתב עליו הר"ם שיריליו ז"ל ואיני

הוא זרין ושכר ע"כ . ופי' הרמב"ם ז"ל מעבירין אותו ממנה עניים אחרים מעבירין את גופו ממונה ע"כ : ד בגלות . קולרין בהן חזין ושורין . קרדומות גדולות וקולרין בהן שכולת שועל . הרא"ש ז"ל . וה"ל שלמה שיריליו ז"ל פי' בקרדומות כגון פאה כלים וטומים שדרך לעקור אותן בקרדומות . שלא יבו איש את רעהו . מפני שדיים לבו ע"כ : ה' שלש אבעיות . משום לקט הן . דל זמן שאין בעה"ב בשדה אין העניים רשאיין ליקנס ליטול הלקט בשביל עמרי השדה לכך נר"ח הוא להרשות ג' פעמים בתוך שדה או זבול העניים פה ויטלו הלקט והולכין ואין העניים כמה פעמים זה אחר זה ומה שמשיירין אלו מולאין אלו דאי מיריירי לענין פאה קשה דכפעת א' אדם מניה פאה כסוף שדה ומיד העניים נטלין הכל . הרא"ש ז"ל . וכתב עליו הר"ם שיריליו ז"ל ואיני

הוא זרין ושכר ע"כ . ופי' הרמב"ם ז"ל מעבירין אותו ממנה עניים אחרים מעבירין את גופו ממונה ע"כ : ד בגלות . קולרין בהן חזין ושורין . קרדומות גדולות וקולרין בהן שכולת שועל . הרא"ש ז"ל . וה"ל שלמה שיריליו ז"ל פי' בקרדומות כגון פאה כלים וטומים שדרך לעקור אותן בקרדומות . שלא יבו איש את רעהו . מפני שדיים לבו ע"כ : ה' שלש אבעיות . משום לקט הן . דל זמן שאין בעה"ב בשדה אין העניים רשאיין ליקנס ליטול הלקט בשביל עמרי השדה לכך נר"ח הוא להרשות ג' פעמים בתוך שדה או זבול העניים פה ויטלו הלקט והולכין ואין העניים כמה פעמים זה אחר זה ומה שמשיירין אלו מולאין אלו דאי מיריירי לענין פאה קשה דכפעת א' אדם מניה פאה כסוף שדה ומיד העניים נטלין הכל . הרא"ש ז"ל . וכתב עליו הר"ם שיריליו ז"ל ואיני

הוא זרין ושכר ע"כ . ופי' הרמב"ם ז"ל מעבירין אותו ממנה עניים אחרים מעבירין את גופו ממונה ע"כ : ד בגלות . קולרין בהן חזין ושורין . קרדומות גדולות וקולרין בהן שכולת שועל . הרא"ש ז"ל . וה"ל שלמה שיריליו ז"ל פי' בקרדומות כגון פאה כלים וטומים שדרך לעקור אותן בקרדומות . שלא יבו איש את רעהו . מפני שדיים לבו ע"כ : ה' שלש אבעיות . משום לקט הן . דל זמן שאין בעה"ב בשדה אין העניים רשאיין ליקנס ליטול הלקט בשביל עמרי השדה לכך נר"ח הוא להרשות ג' פעמים בתוך שדה או זבול העניים פה ויטלו הלקט והולכין ואין העניים כמה פעמים זה אחר זה ומה שמשיירין אלו מולאין אלו דאי מיריירי לענין פאה קשה דכפעת א' אדם מניה פאה כסוף שדה ומיד העניים נטלין הכל . הרא"ש ז"ל . וכתב עליו הר"ם שיריליו ז"ל ואיני

הוא זרין ושכר ע"כ . ופי' הרמב"ם ז"ל מעבירין אותו ממנה עניים אחרים מעבירין את גופו ממונה ע"כ : ד בגלות . קולרין בהן חזין ושורין . קרדומות גדולות וקולרין בהן שכולת שועל . הרא"ש ז"ל . וה"ל שלמה שיריליו ז"ל פי' בקרדומות כגון פאה כלים וטומים שדרך לעקור אותן בקרדומות . שלא יבו איש את רעהו . מפני שדיים לבו ע"כ : ה' שלש אבעיות . משום לקט הן . דל זמן שאין בעה"ב בשדה אין העניים רשאיין ליקנס ליטול הלקט בשביל עמרי השדה לכך נר"ח הוא להרשות ג' פעמים בתוך שדה או זבול העניים פה ויטלו הלקט והולכין ואין העניים כמה פעמים זה אחר זה ומה שמשיירין אלו מולאין אלו דאי מיריירי לענין פאה קשה דכפעת א' אדם מניה פאה כסוף שדה ומיד העניים נטלין הכל . הרא"ש ז"ל . וכתב עליו הר"ם שיריליו ז"ל ואיני

הוא זרין ושכר ע"כ . ופי' הרמב"ם ז"ל מעבירין אותו ממנה עניים אחרים מעבירין את גופו ממונה ע"כ : ד בגלות . קולרין בהן חזין ושורין . קרדומות גדולות וקולרין בהן שכולת שועל . הרא"ש ז"ל . וה"ל שלמה שיריליו ז"ל פי' בקרדומות כגון פאה כלים וטומים שדרך לעקור אותן בקרדומות . שלא יבו איש את רעהו . מפני שדיים לבו ע"כ : ה' שלש אבעיות . משום לקט הן . דל זמן שאין בעה"ב בשדה אין העניים רשאיין ליקנס ליטול הלקט בשביל עמרי השדה לכך נר"ח הוא להרשות ג' פעמים בתוך שדה או זבול העניים פה ויטלו הלקט והולכין ואין העניים כמה פעמים זה אחר זה ומה שמשיירין אלו מולאין אלו דאי מיריירי לענין פאה קשה דכפעת א' אדם מניה פאה כסוף שדה ומיד העניים נטלין הכל . הרא"ש ז"ל . וכתב עליו הר"ם שיריליו ז"ל ואיני

הוא זרין ושכר ע"כ . ופי' הרמב"ם ז"ל מעבירין אותו ממנה עניים אחרים מעבירין את גופו ממונה ע"כ : ד בגלות . קולרין בהן חזין ושורין . קרדומות גדולות וקולרין בהן שכולת שועל . הרא"ש ז"ל . וה"ל שלמה שיריליו ז"ל פי' בקרדומות כגון פאה כלים וטומים שדרך לעקור אותן בקרדומות . שלא יבו איש את רעהו . מפני שדיים לבו ע"כ : ה' שלש אבעיות . משום לקט הן . דל זמן שאין בעה"ב בשדה אין העניים רשאיין ליקנס ליטול הלקט בשביל עמרי השדה לכך נר"ח הוא להרשות ג' פעמים בתוך שדה או זבול העניים פה ויטלו הלקט והולכין ואין העניים כמה פעמים זה אחר זה ומה שמשיירין אלו מולאין אלו דאי מיריירי לענין פאה קשה דכפעת א' אדם מניה פאה כסוף שדה ומיד העניים נטלין הכל . הרא"ש ז"ל . וכתב עליו הר"ם שיריליו ז"ל ואיני

ו נכרי שקצר . מ"ט פ"א
דף קדושים . מ"י ע"ש א"ש :

תוספות חדשים

ידרו הא כנר דקו מידו
וה"ל נהפוך א"ל לו כס כלום
כלומר מה"ל וע"כ י"ל
דהרמ"ם אשמעינן גלגון
זו דין הדש דה"ל דקדוק
למה סיים ונתתיו אותו
לא"ש אחר ולא כפי צ"ל
וטעמין נהפוך וע"כ צ"ל דה"ל
שלא וזה נכפילה או כדוק
אל מ"ל מ"ל מ"ל פ"א ו'
כתחלה והכל ש"ן כ"ה וא"ש
הוא עמו יוכל לישול אחר
כ"ן דין העמים וע"כ כתב
הרמב"ם וצ"ל מה שצ"ל פ'
אחר שהעניינים נגד בין
עמים ולתמן ולתמן מ"ל
ועתים לאחר משום ק"ס ולא
שיהיה ד"ס כ"ל לא נכל
וע"כ פ"ק כלל הרמב"ם
חד כנל דכמה שצ"ל א"כ
אין חילוק משא"כ מה"ל
דמיירי ממה שלקט קודם
הלקט ל"ב בנות כ"ל ג"כ
כוונה הרמב"ם וכן מה"ל
במ"ה שבגז מעי"ן אה"ה
הימה פ"ה ש"ן לו מ"ק
כ"ש שד כשאר עמים ע"כ
ודוק . ה"ו :

תום אנשי שם

לכן והענין אין מנינים
לשם עד המנהג אין יבנה
ג"לית . פ"ר . (ש"ל) :
ח"י"ם ד"ה דין ט' ע"כ
העולה כו' . אם קרה ה"ס
כפתה על משקל תפקידים
אלו היו גורמים לעמים ללקט
ראש שוא כפי שח"י"ם ה"ן
ועתה פאה . ובה"ל ל"ג
לקט דוקא קטע על הל"ק
ועוד ש"ן העמים הולכים
אחריהם כפי אומן וקונים
הלקט וכדון כל אומן לקחים
הפאה . וזה יקל ויטב
לעמים . (רמ"י) : ד"ה ע"ל
החבל כו' בסופו כו' . ר"ל
כ"ף השדה שהחבל היו
קוצרין לרובן השדה והפאה
היו מניחין לאורך השדה וזהו
א"ש סבוכים לנבנה כיון
שעשו כיון שנתנו פאה בסוף
השדה כ"ן ש"ן אומן
עד שיקצרו כל השדה רק
חלקו השדה ושאר א"ש
רובן כ"ן חבל וזהו
מהלכת השדה לבשה וזהו
פאה בסוף כל שורה וכ"ן
מ"ל לא אחר מכל חבל והכל
ד"ה היו משמע שבסוף כל
חבל דה"ל פאה וזה אב"ר
לכתתו דה"ל בל"מ ש"ה :

היו מלקטין . על שם הפעולה הנמשכת שהיא לקיטת העניים . קורא לקוצרים מלקטים . ולשון הר"ב ב"ד"ה ובהיות וכו' ללקוט פאה . וכן לשון הר"ב והנה השאלו לפאה שם לקט . ועינין ריש פ"ח : על החבל . לשון הר"ב ומניחין פאה לכל החבל . וכן לשון הר"ב וכלומר ומניחין פאה בסופה על כל החבל : מבל אומן ואומן . לשון הר"ב כלומר מכל שורה ושורה . והוא לשון הר"ש ופירש רבינו ז"ל בגור אריה פרשת דברים לפי שהשורה משוכה בשורה וזה אומנות נקראת אומן ע"כ . [אבל ראה זה מלאחי עכשו בפירוש הג"ל שכתב (ויקרא יט) פאת ראשיכם תרנוס ירושל' אומנה רישון] . ומ"ש הר"ב ועל זה

של בית נמר טו) היו מלקטין על החבל כו) ונותנים פאה מבל אומן ואומן כו) : ר עובר כוכבים שקצר את שדהו ואחר כך נתגייר פטור מן הלקט ומן השבחה ומן הפאה כו) . רבי יהודה מחייב בשבחה שאין השבחה אלא בשעת העמור ט) :

ח"י . שאין השבחה ג"ש שאין שבחה . הקריש

עליהם : של בית נמר . שם מקום כדכתיב (במדבר לב) אה בית נמרה . קוצרים חבל ב"ד הקמה וקוצרים והולכים עד שיכלה החבל ומניחים פאה לכל החבל ומהירים וקוצרים ומניחים פאה והיינו מכל אומן ואומן כלומר מכל שורה ושורה ועל זה מזכירין אותן לשבח : ר עובר כוכבים שקצר את שדהו וכו' . דכתיב גבי לקט ופאה ובקצרכם פרט לשקלצוה עובדי כוכבי' וגבי שבחה כתי' (דברים כד) כי תקצור קליזך ושכתת עומר מלאן אמרו עובד כוכבים שקצר שדה ואחר כך נתגייר פטור : שאין השבחה אלא בשעת עמור . ובשעת עמור מיהא גר היה ומייב בכל המלות ורצון סברי הו"ל ואיכא שכתת עומר כשה

בעמור ואיכא שכתת בקמה כדכתיב (ס"ט) ושכתת עומר כשה לרבות ועוד בירושלמי אבל מזכירין אותן לגנאי שלא היו עותנים אלא אחד ממנה ותמן לא יפחות מששים כ"פ"ק : ר עובר כוכבים שקצר וכו' פטור . מ"ש הר"ב ובקצרכם פרט וכו' וגבי שבחה כתיב כי תקצור קליזך ושכתת עומר מלאן אמרו עובד כוכבים וכו' ובה"ל וכן בה"ל . וכ"כ הר"ש בשם חז"ל כהנים פרשת קדושים וכתב רש"י ובה"ל וכן בה"ל . והוא נקטעיהו בזהו ורגיל להיות שכן בתחלת הקצירה אפשר ושכיח להיות נמר . אבל שכתת עומר א"כ שכתת קמה אינו רגיל שישכת בתחלת הקצירה . והדר תנא פאה שמקומה בסוף השדה כדחתן פרק קמחא משנה ג' . אבל בקראי כתיב בפרשת קדושים לא תכלה פאת שדך ולקט קליזך לא

מזכירין אותן לשבח . ירושלמי . וטעמא גראה שיוכלו העניים לקחת מכל אומן ואומן ולא יטערו להמחין וללפות אימתי יגיע הפאה . ודבר הלמד מענינו הוא דרישא דמתני' בזמנים הקבועים ללקיטת פאה מתניא . ועוד בירושלמי אבל מזכירין אותן לגנאי שלא היו עותנים אלא אחד ממנה ותמן לא יפחות מששים כ"פ"ק : ר עובר כוכבים שקצר וכו' פטור . מ"ש הר"ב ובקצרכם פרט וכו' וגבי שבחה כתיב כי תקצור קליזך ושכתת עומר מלאן אמרו עובד כוכבים וכו' ובה"ל וכן בה"ל . וכ"כ הר"ש בשם חז"ל כהנים פרשת קדושים ובקצרכם פרט לשקלצוה עובדי כוכבים וכו' ובה"ל וכן בה"ל . והוא נקטעיהו בזהו ורגיל להיות שכן בתחלת הקצירה אפשר ושכיח להיות נמר . אבל שכתת עומר א"כ שכתת קמה אינו רגיל שישכת בתחלת הקצירה . והדר תנא פאה שמקומה בסוף השדה כדחתן פרק קמחא משנה ג' . אבל בקראי כתיב בפרשת קדושים לא תכלה פאת שדך ולקט קליזך לא

מלאכת שלמה

חזא כהן קושיא שיש לאדם הרבה שדות במקומות חלוקות ואינו קוצר אותן כחתת ונריד לעמוד על פועלו וקאמר מתני' שנייה הפאה בעת כוללת לכל העניים ויקצרו בעתים מיוחדים שאלמרו הכמים מהם בשחר ומהם בנתות ומהם בזמנה (וטעמא דמתני' שאין לעניים רשות ללקוט הפאה אלא"כ בעה"כ שם או שנתו ונריד לכן שעה קבועה כדי שלא יתבטלו מן מלאכתם ולכן חקט שיגלה בשחר ובה"ל ובמנהג) ור"י עקיבא ה"י זימני דוקא ואם ירצה לקצור כולן בשחרית ולא יזכר אלא המניקות הרשות בידו אבל אין לו להסוף כדי לתת חלק בקציר בזמן ידוע למיודעיו וקרוציו . ולרנן גמליאל לפחות רי"ך שיקצרו באלו ה"י ומתם כדי שיזכו מניקות ומנוקות וקטים ואם רצה לחלק הקצירה בזמן אחר עוד כדי שיזכו מיעודיו יבואו . כך

נראה לי . ופסק הר"מ ז"ל בפרק ב' כ"י עקיבא עד כאן לשונו ז"ל : של בית נמר כו' . שם מקום כדכתיב וזה בית נמרה כ"כ הר"ש והר"א ז"ל וכתב על פי' זה הר"ש שיר"ל ז"ל ואינו כן דהסיח מלר"ך סיוון וענו היא ולא תקדשה בקדושת הארץ ועוד ה"ל למיתני בני בית נמר או איש בית נמר כדחתן אשוי הר' צבועים אלא שם משפחה באל"י הן כדחתן בשקלים ויומא בית אבטיים ובית גרמו . ע"כ . ובירושל' אמר' ש"י מזכירין אותן לשבח אבל מזכירין אותן לגנאי שלא היו עותנים אלא א"י וממאם וא"ן א"ן פותחין לפאה משא"כ ובצורך פי' של בית נמר שם איש והיו מלקטין על החבל ל"ט חבלים להם והכל א"י לעניים ועל דבר זה מזכירין אותן לגנאי שהיו פותחין מ"י ומזכירין אותן לשבח שהיו עותנים מכל אומן ואומן ע"כ : ר עובר כוכבים שקצר וכו' .

יבין תפארת ישראל יבין

ומניס הג"ל . וזה יחלקו הפיאה רק בלחות ג' אומנים (רמב"ם) : (ב) שם משפחה : (ג) רבוינו פי' דר"ל שקוצרין חבל וקוצרין כמדמה . ומניחין בסופה פיאה . ולפע"נ דר"ל שמחלקין השדה לג' חלקים שוין . מקוצרין חבל לרובץ השדה . שקוצרין כדי חבל א"י בשחרית וא' בזה"ל וא' בזמנה . רק שכל א' מנ' חלקים הג"ל מניחין פאה מכל ערונה וערונה וכדמסקי . רק שאין מניחים ללקוט העניים עדיין רק עד שיגיעו הקוצרים לסוף כל חבל וחבל . דהיינו בעת ביה"ג נ' כמות הג"ל א"י ל"ל דמלת חבל . ר"ל כמו חבל הים [פס"ה] דר"ל נבול . ה"ג היו מניחין פאה בסוף שדה . על גבול . דקך מלוחה . ובירושלמי [ושכתת

דכ"ז . א' . אומנס ק"ל אי לענין פאה קמיירי . לכלייתו עם הסיפא . טהינן פאה על החבל מכל אומן ואומן . וטפי לנפ"ד מדתני מלקטין . בדלקט מיירי . ור"ל דכ"ו כמו דמלת פאה לתתה לג' ביום בשחר וחלות ומנחה . כ"כ המנהגו עם הלקט . חלקו השדה לג' חלקים ע"י חבל . שלא ילקטו העניים מהחבל להלן . עד זמן זמנס ומניחה : (ב) שורות ערונה . כדי שלא יטערו עניים להמתין עד סוף קצירה א"י ש"י הסיסו בזמני וחילוק הפאה דוקא בחילוק הפאה שקבוצה . נהנו מיד . אבל לקט שהוא משעו . ואינו קבוצ חלקוהו על החבל . שלא ילקטוהו רק בזמן שג' כמות החלשות שם : (כ"ט) א"י שדריין מונחים שם : (ל) בשעה שמפנה עמרים לבגדים

משנה ראשונה

ויסופו חזרה לעניים שלא יבאו בזמן אחר ה"ן מאלו השלשה שלא יתחדסו צה"כ שכלא רשות בואם : מבל אומן ואומן . פי' הר"ב ומזכירין אותן לשבח . פי' צה"כ . ו"י"ש שאיט דומה ונתן מאס פרוכות לעניים מאס פעמים לנותן פעם אחד . שמה פעמים נהנים למאס מלות . וה"ל כל פעם קיימו המלוה : ר פטור מן הלקט ומן השבחה . פי' הר"ב ד"ס' הו"ל ואינו בשבחה קמה אינו בשבחה שומר . וא"ל וימתא איפכא הואיל וישנו בשבחה שומר ישנו בשבחה קמה וי"ל דהא כתיב כי תקצור ושבחת דמשמע שכתת חלוי בשעת הקצירה ואתה שטה עובד כוכבים הוי . ועוד דל"ן סבבה דבשעת השבחה לא חל עליו החיוב וכו' לא חיל למפרע : שאין השבחה אלא בשעת העמור . הלשון קשה דהא ר"י מודה דאיכא שבחה בקמה בדלקטן פי"ו מ"י צה"כ . ובה"ל דר"י ארי לגימתי דיקטו זה שדרשו הכמים למי"ף שבחה שומר משכתת קמה לא ס"ל דהיה ס"ל ל"ל עי"ן היקשא אלא כשטיסם תפורשים בקרא והכא שבחה שומר מפורש לא

ישפין לה משכתת קמה שאינו מפורש אלא מביטויא חמי והיינו דאחר שאין השבחה אלא כו' כלומר בשפין זה של גר אין זו אלא שבחה שומר לחוד ולא חמרי' כל שאינו בשבחה קמה כו' ובה"ל כתב חו"י"ם בסוף כ"ז בשם ר"א"ם ובכללי התלמוד כתב בשם החלח חכמה ד' יהודה סבר אין אדם דין היקש מעממו אלא"כ קבלה מרבו וכן כל י"ג מדות שון מקו"י כמו שפירש"י בפרק ג' ל"ג הגזול דף ל"א . ומיאו נראה שיקר דהא דר"י יהודה אין שבחה אלא בשעת עמור חמי לפלגו ומחייב מ"י בשבחה קמה וה"ק דמלות שבחה חזיה אלא בשעת העמור כשמאקף תנאמו להוליה לבית על אותה השעה הוסיך הכתוב לא תשוב לקחתה כ"ן מה שכתב בקמח וי"ן שכתב בעומר לא יקטו עוד והל"ך נ"י חייב בתחייבה דבשעת לקימה ישאל הוא ותכמים נמי מודו שהחייב אינו אלא בזמנה שטה אלא לסב"י שהחייב על אותה שעה הוא על השבחה שכתת חזיה כ"ש בשעת הקצירה ומה שלא נחייב אז פי"ו לא נאמר לא תשוב לקחתו וי"ל מדברי הרמב"ם

במבוא
אין קטע זה לשבח שאם כשהר יסידו תיפוקו וקטים וכן עדי' כש"ל המעיס א"ס לא שבחה ש"ין ש"י מלקטין מכל אומן ואומן וכן כ"י לקיטת לכל הכחות שהמניקות היו משכימות ויוקטוהו מאותן א' או ב' וכן התינוקת א"י וחמרי' האמונות מעני שיהי צריך וכן ר"ב מניחין כבוד זה ובכ"י ה"ו מניחין חבל לכל כדחתו בין מלקט בין מלאח . (רמ"י) : ר ח"י"ם ד"ה ב"ן לקט כו' שיכתת בתחלת הקצירה . אבל בלמנע הקצירה שיהי ומש"ס נקטויה קודם השלח דמכתתו כ"ף . והי יכון לטעמא דרננן דכל שאינו בשכתת קמה כו' . (רמ"י) : במשנה בשעת העמור . מ"ל נמ"י יאוננס

י איזהו לקט. ויש לה
 י איזהו לקט. ויש לה
 י איזהו לקט. ויש לה
 י איזהו לקט. ויש לה

תוספות חדשים

[משנה י] איזהו לקט כו'
 רש"י יד ורש"י המגל כו'
 תוס' יד ורש"י המגל כו'
 מהל' מ"ע לא העתיק בנה
 י רק כירש"ל תוך היד ורש"י
 יד. ורש"י הדיוקים סתרים
 אהדי ורש"י לא העיר בזה
 כלום (סג):

תוספות רע"ק

חייב במשך ברה"ק
 חייב ברה"ק שיהיה
 שם. ורש"י חייב נש"ק
 כ"ג ע"ב עלה דמתני' ס"ב
 התוספת ע"ש ורש"י:

תוס' אנשי שם

י במשנה הנושר. ר"ל
 נפלה משלשה ע"י פירות
 הטובים. ובעל נבל נקרא
 נשר פ"ק דסוכה. ולאפקד
 משל מחמת אונס. (רמ"י):
 בר"ב ד"ה דברו קין כו'
 מחמת אונס כו'. והלכ"ז
 כו' לה"כ כו' שטעם ביה
 שכבר קר מלא ידו ורש"י
 נפל אין זה בשעת הקורא אלא
 לאחר הקורא. ע"ש: הור"ם
 ד"ה ע"ל צ"ל צ"ל כו' פ"ק
 דבנת כו'. אורחא דמקרא
 היא. והגון שצ"ל שם
 כולל לכל המקומות וכל
 טעמים כדי שלא לטעם
 מתיישב למר בעל היתום
 וצרכים בעל הכרה. וכל
 שם בית מושאל א"ל ומוקם
 כפ"ש ביה אב"ט יתום
 וצרכים ביה רובע. (רמ"י):
 ד"ה ארור יד כו' ה"ה
 אונס כו'. משמע דמ"י
 דתוך יד קאי אהולש ותוך
 המגל אקור ור"ם נדיח
 כו' החסד מזה ר"מ. אבל
 כירושל' (המוצא כו' מ"ש
 לאן) משמע דתוך יד ותוך
 המגל קאי אהולש מתא.
 ומ"י רש"י אה"ל כו' לה"כ
 דהכא ג"כ טעמא דהתר
 יד ואחר המגל כו' שלא
 בשעת הקורא. דכשנשר
 מאחורי יד שהמגל הניע
 להשלים שאינו תופס בידו
 וקאי ונפלו לא היו לקט
 מדיחיו עובק עשה לקורא
 השבילים שאינם בידו ולא כו'
 בשעת הקורא. וכן כשנפל
 מתוך ידו רק שהשביל ספג
 נקרה בנג המגל ולא
 נחדודו לא היו ג"כ בשעת
 קורא הקורא לא היו אלא
 כשקורא נחדודו ע"ש. ומזה"ל
 כו' משמע כהולש דמ"י
 רישא בלו או ורישא דתוק'
 וע' במ"ס. אבל בחבורו
 כתב לשיפא מני בלו או
 ולהכריע כדי שלא הקאי
 דיוקא דרישא אשיפא ל"ל
 דה"ל בחבורו מ"י ג"כ
 כהר"ב וספר החתום ופ"ש
 כרד"ל: ורש"י:

י קצור מלא ידו שלש מלא קמנו. זה לשון הרמב"ם ב"ד ממ"ע היה
 קולר או חולש דבר שדרסו להחליט ואחר שקצר מלא זרועו או שלש
 מלא קמנו הכהו קין וכו'. התבאר שינוי לשון משנתנו. ומה ששינה
 עד הרמב"ם לכתוב מלא זרועו לפי ששקולר במגל מקצן בידו
 אחרת מלא ידו. ולפעמים מלא זרועו.
 אבל כשתולש אי אפשר אלא בקומן ידו
 כי לא בזרוע יגבר איש לתלוש: של
 בעל הבית. כלפי עמי קוראנה בעל הבית.
 אע"ג דיותר נכון היה למהני בעל
 השדה ואולי דנקטו סורכא דר"פ"ק
 דשבת העני בחזן וצ"ל בפנים:
 תוך ידו ותוך המגל. ל' הר"ב אגסר
 קאי כלומר תוך ידו וגשר תוך המגל
 וגשר. ר"ל תוך ידו קאי אגסר וכליו
 תני תוך ידו וגשר. וכן גמי תוך המגל
 כליו תני תוך המגל וגשר: ארור יד.
 פ"י הר"ב מנדנד ידו. ר"ל שמה שיפול

מחמת נדנדו ידו ויפול לאחורי ידו הרי הוא אונס. וכן מחמת נדנדו
 מלאה ויש שבילים בין ראשי אצבעותיו לפס ידו כלומר במקום שראשי
 אצבעותיו מונחים על פס היד. ואין זה תוך ידו גם אין זה אחר יד:
 שלמה

י איזהו לקט הנושר בשעת הקצירה היה
 קוצר קצר מלא ידו (ס). תלש מלא קמנו (ס).
 הכהו קין ונפל מידו לארץ הרי הוא של
 בעל הבית (ס). תוך היד (ס) ותוך המגל
 לעניים (ס). אחר היד ואחר המגל (ס) לבעל
 הבית. ראש היד וראש המגל רבי
 ישמעאל אומר לעניים. רבי עקיבא אומר
 לבעל הבית (ס): יא חורי הנמלים (ס)
 שבתוך

ה"ג. י היה קוצר ספר פ"א ל"ג מנה היה קוצר ונפל ור"י ל"ג
 מנה קצר. יא חורי נמלי חדרי.

יבין תפארת ישראל יבין

יבין תפארת ישראל יבין
 יבין תפארת ישראל יבין
 יבין תפארת ישראל יבין
 יבין תפארת ישראל יבין

משנה

כדכתב אהריתא דקסת לן תגא כמ"ד אין קיין כדלקמן פ"ה דמתני' מ"ט מוקי
 להך כמי דכותסה. ומ"ש הר"ב דלהלכה קי"ל יא קיין ע"י בתו"ס פ"ז דגיטין
 דיש חילוק בדבר אם קנה השראל הקרקע עתה מן הסווד טובים סוכר הרמב"ם
 דאין קיין אלא כשקנה ממנו התבואה יש קיין וכן כהא שאין לעני רק התבואה
 שפיר אחר להלכה יש קיין. והקשה ב"מ משנת תמיים דנהי כמי דהכא לא קנה
 רק התבואה ע"כ מייני שקלה בשבילים קודם המירוח מדקתני אה"ל הפקיד
 ואי לאחר מירוח הפקיד מייב כדלפני פ"ק. וכיין דקודם מירוח מייני
 מיוק ליה דמיב סיבאל עתהמחמ בידו אפי' תבואת הסווד טובים ואפי' יש קיין
 מאי הוי פ"ד. ולא קושית הוי לעולם מייני שקלה אחר המירוח והא דקתני

י הנושר בשעת הקצירה. שבלים הטופלים בשעת הקצירה:
 הכהו קין. כל היכא דנושר מחמת אונס אינו לקט דכתיב (ויקרא
 יט) ולקט קיירין אין לקט אלא מחמת קייר: תוך היד. אגסר קאי
 כלומר תוך ידו וגשר תוך המגל וגשר דהנושר מתוך היד ומתוך המגל
 לעניים אבל הנושר מאחרי היד מנדנד
 ידו ומאחרי המגל מכח טענת המגל
 לבעל הבית דאין זה בדרך קצירה:
 ראש היד. כשידו מלאה ויש שבילים
 בין ראשי אצבעותיו לפס ידו הנושר
 משם וכן הנושר מראש המגל: רבי
 ישמעאל אומר לעניים. דמ"י לתוך
 היד ולתוך המגל: ורבי עקיבא
 אומר לבעל הבית. דמדמי ליה
 לאחר היד ולאחר המגל והלכה
 כרבי עקיבא: יא חורי הנמלים.
 דרך הגמלים לנטום תבואה בחוריהן:
 שבתוך

המגל ויפול אחורי המגל גם הוא אונס: ראש היד. ל' הר"ב כשירו
 מלאה ויש שבילים בין ראשי אצבעותיו מונחים על פס היד. ואין זה תוך ידו גם אין זה אחר יד:
 שלמה

י איזהו לקט הנושר בשעת הקצירה היה
 קוצר קצר מלא ידו (ס). תלש מלא קמנו (ס).
 הכהו קין ונפל מידו לארץ הרי הוא של
 בעל הבית (ס). תוך היד (ס) ותוך המגל
 לעניים (ס). אחר היד ואחר המגל (ס) לבעל
 הבית. ראש היד וראש המגל רבי
 ישמעאל אומר לעניים. רבי עקיבא אומר
 לבעל הבית (ס): יא חורי הנמלים (ס)
 שבתוך

ה"ג. י היה קוצר ספר פ"א ל"ג מנה היה קוצר ונפל ור"י ל"ג
 מנה קצר. יא חורי נמלי חדרי.

יבין תפארת ישראל יבין

יבין תפארת ישראל יבין
 יבין תפארת ישראל יבין
 יבין תפארת ישראל יבין
 יבין תפארת ישראל יבין

משנה

כדכתב אהריתא דקסת לן תגא כמ"ד אין קיין כדלקמן פ"ה דמתני' מ"ט מוקי
 להך כמי דכותסה. ומ"ש הר"ב דלהלכה קי"ל יא קיין ע"י בתו"ס פ"ז דגיטין
 דיש חילוק בדבר אם קנה השראל הקרקע עתה מן הסווד טובים סוכר הרמב"ם
 דאין קיין אלא כשקנה ממנו התבואה יש קיין וכן כהא שאין לעני רק התבואה
 שפיר אחר להלכה יש קיין. והקשה ב"מ משנת תמיים דנהי כמי דהכא לא קנה
 רק התבואה ע"כ מייני שקלה בשבילים קודם המירוח מדקתני אה"ל הפקיד
 ואי לאחר מירוח הפקיד מייב כדלפני פ"ק. וכיין דקודם מירוח מייני
 מיוק ליה דמיב סיבאל עתהמחמ בידו אפי' תבואת הסווד טובים ואפי' יש קיין
 מאי הוי פ"ד. ולא קושית הוי לעולם מייני שקלה אחר המירוח והא דקתני

פאה הפאה פרק ד

ביעו

במקום רחוק. עכ"פ ק"ל רוב וקרוז הו"ל למחל בחר רוצה לעלמא (כפ"א דביעו ל"י).
 וי"ל דעמ"ל א"כ נפ' תמוז (פסחים ד"ט) ללמרי'. נפירש מותר. דמרוצה פירש. כ"ד
 סק"י. ויזול בת"ר לעלמא לעבדי טובים וינאו. אע"כ כשאין מעבר לרבים בין פ'
 החיות. הו"ל כסונה לעדיף מרוב. כדשני (ב"ב דף ק"ג) בעגלה ערופה. ביושבת בן
 הסרים: [אכר העיר. באתרל דמרתל ורצנל קדישא חלי זייניס. רע"י עניול קולתי
 חלי. דעכ"פ ק"ל דלס הרוב הוא מה שכבר נקצר. והארזין נקמה יזול בת"ר ומתקטר
 הוא. ואף דלין הולכין בממון בת"ר היכא דליכא חוקת ממון כגדו. כתום (ב"ב דף כ"ב)
 הכא כיון דספק לקס לקס. אלדנא הו"ל כחוקת ממון מסייע. ודוחק לומר דעכ"פ הלקס
 אינו רוב נגד הקמה. דל"כ נס שלאחר הקוברים. הלקס מועט הוא. ולמה לריך התם
 סוכה דירוקים ולא נמנלו תוך הקמה. וי"ל:]

ובימיך צריך בעה"ב או שלחוד להתראות בנ' ערות ביום בשעת הקציר. רהיני
 כדלמא ראויה להלך השרה שיקצרו בכל יום לנ' חלקים. כדי שלא יקפו העניים בכל א' מנ' חלקי היום
 רק חלק שלישי מסר שיקצרו הקצורים היום. ונס בכל חלק לא יקחו העניים תפאה עד אחר שקצרו הפועלים כל הערונה עד קצה הפאה:

משנה ג עובד קובים שקצר שרתו ואח"כ נתניי פסור מלקס שכחה ופאה:
משנה ד הקריש קמה ופדה קמה. או הקריש עומרים ופדה עומרים. הייב בטולא אבל הקריש קמה ופדה עומרים פסור מכולן. דהרי קצר גובר:
משנה ה וכן בהקריש פירחיו ופראן עד שלא תגיעו לענות המעשרות [כפ"א דמעשרות מ"ב]. או שהקריש לא ידע לענות מעשר ופדאן. הייב במעשרות. ורק בהקרישן עד שלא תגיעו
 לענות המעשרות. והגיעו ביד גובר לעונה זו ואח"כ פדאן. פסור במעשרות:

משנה ו עטיר שלקס לעני לקס שכחה ופאה אפילו בשדה שאינה שלו. והנהגה לעני שימצאו ראשון. מצדדן ב' מנות. אבל בלקס עני לעני ובה לו פדא"צ ר' מנא א'. ואע"פ דאסור לסייע
 לעני א' יותר מלחבירו היינו רק לכתחילה: אין קנין לעובד טככים בשדה אב"י להפקיע מעשרות. ורק בהפקיר עובד טובכים קמתו שבא"י. פסור במעשרות. והיינו רק בהפקיר
 קמה ונקוצה בהפקיר ע"ס שלא לזכות בה:

משנה ז לקס הוא הנושר בשעת קצירה ושייך לעניים. ודוקא בנשר מעצמו ולא בהמת אונס. כגון ע"י שחיהו הקוצר בקין. או שנשר ע"י הרעדה המכל כשקצר. וכ"כ כל שלא נשר הוך
 עקב מיתת המלך. ודאי לא בהמת קצירה נשר. רק מהרעה. והרי היא של בעה"ב:

משנה יא תבואה שנמצא הוך חורי נמלים. אם החורים תוך הקמה של בעה"ב הן. דאין מחייבין איסור במקום למקום. למר שמשקום הקציר תבואום. ואם החורים לאחר הקצירה.
 אפילו אם גרעונים יבשים. אין בזה הוכחה לומר מאשתקד הביאורו. דספק לקס לקס:

בללא דפרק ד משנה א העניים יבאו תפאה ממזבזר וכל דאליס גבר. ורק כשיסביבו
 כולן לחלק בשדה רשאי. אבל כשתפאה באילנות נבחרים שיש לחוש
 שכשיחנכו וע"י לבו. ע"י יפלו ויהכבו. או ילקחו הבעה"ב בעצמו תפאה. ודבריה לירו. לא
 יורוק תפאה לפנין שיבזוהו. רק חלק לחן שדה בשדה. ורק כשיסביבו כולן לבזו רשאים.
 וע"י מחליקי אילן נבזה מאד שיש לבעה"ב סודר רב להיריד משם. ונס אין לחוש שכשיבזו
 לעלות לשם יסתנו. דאין כל כך דרבה שיהעברו לפסג לשם. להכי אין הבעה"ב צריך להיריד
 משם. רק כל הרוצה מהעניו יעלה לשם וילקס:

משנה ב באילנות נבחרים ה"ל שיהבעה"ב צריך ללקס. אמ"י כולן מסכימין לבזו תוך מא' וכול לעבד
משנה ג עובד העני תפאה שלקס ותניעו על הפאה שלא לקס עריין כדי להעלימו מעיני אחרים.
 ונתכות לזכות בה לעצמו. קנסתו בנס תפאה שהניח עליו כל הקודם בה ובה. ואם
 הניח מליתו עליה כל מי שירצה יחלק הפלית ויקח לעצמו תפאה שותחתיו. ואפילו בשכחה. דסדאין
 כורר כל כך שיטנו שם אין העניים ממששין אחריו כל כך לתפאה. אמ"י דינו כנ"ל בפאה:
משנה ד אין עוקרין ולא קוצרין פאה בכלי טהרות כדי שלא יסתבטו בהם בחפסם וס"י הפאה:
משנה ה בשדה שפני המניקות. ובחצות מפני הולכים הקסנים. ולפנות ערב מפני הוקנים. ולהכי ראוי לחלק השרה שיקצרו בכל יום לנ' חלקים. כדי שלא יקפו העניים בכל א' מנ' חלקי היום

רק חלק שלישי מסר שיקצרו הקצורים היום. ונס בכל חלק לא יקחו העניים תפאה עד אחר שקצרו הפועלים כל הערונה עד קצה הפאה:

משנה ו עובד קובים שקצר שרתו ואח"כ נתניי פסור מלקס שכחה ופאה:
משנה ז הקריש קמה ופדה קמה. או הקריש עומרים ופדה עומרים. הייב בטולא אבל הקריש קמה ופדה עומרים פסור מכולן. דהרי קצר גובר:
משנה ח וכן בהקריש פירחיו ופראן עד שלא תגיעו לענות המעשרות [כפ"א דמעשרות מ"ב]. או שהקריש לא ידע לענות מעשר ופדאן. הייב במעשרות. ורק בהקרישן עד שלא תגיעו
 לענות המעשרות. והגיעו ביד גובר לעונה זו ואח"כ פדאן. פסור במעשרות:

משנה ט עטיר שלקס לעני לקס שכחה ופאה אפילו בשדה שאינה שלו. והנהגה לעני שימצאו ראשון. מצדדן ב' מנות. אבל בלקס עני לעני ובה לו פדא"צ ר' מנא א'. ואע"פ דאסור לסייע
 לעני א' יותר מלחבירו היינו רק לכתחילה: אין קנין לעובד טככים בשדה אב"י להפקיע מעשרות. ורק בהפקיר עובד טובכים קמתו שבא"י. פסור במעשרות. והיינו רק בהפקיר
 קמה ונקוצה בהפקיר ע"ס שלא לזכות בה:

משנה י לקס הוא הנושר בשעת קצירה ושייך לעניים. ודוקא בנשר מעצמו ולא בהמת אונס. כגון ע"י שחיהו הקוצר בקין. או שנשר ע"י הרעדה המכל כשקצר. וכ"כ כל שלא נשר הוך
 עקב מיתת המלך. ודאי לא בהמת קצירה נשר. רק מהרעה. והרי היא של בעה"ב:

משנה יא תבואה שנמצא הוך חורי נמלים. אם החורים תוך הקמה של בעה"ב הן. דאין מחייבין איסור במקום למקום. למר שמשקום הקציר תבואום. ואם החורים לאחר הקצירה.
 אפילו אם גרעונים יבשים. אין בזה הוכחה לומר מאשתקד הביאורו. דספק לקס לקס:

ציונים תוספות יום טוב פאה גדיש פרק ה ר' עובדיה מברסגורה

פרק ה א כל הטוגע בחרץ. ממזכר אל מה שיהיה עם מן
 הלקט. לשון הרמב"ם: הרי הוא של עניים.
 כהזכר ב"ר דקנסוהו רבנן וכו' ולכן אין לומרין כמו בסיפא ומפרש
 בירושלמי דהפקר ב"ד היה הפקר ולהכי פטורים מן המעשרות:
פרק ה א גדיש שלא לוקם תחתיו א
 כל הנוגע בארץ הרי
 הוא של עניים (ב). הרוח שפורה את
 העמרים (ג) אומרים אותה כמה לקם היא
 ראויה לעשות ונותן לעניים (ד). רשבי"ג אומר נותן לעניים בבדי נפילה (ה)
 ח"ג. א הנוגע והתנוגעות ויהי ג"מ. הרי תרוג ג"מ הרי הן. בבדי ג"מ כדי ויהי ג"מ וגי"מ ע"ס. שבלח

פרק ה א כל הטוגע בחרץ. ממזכר אל מה שיהיה עם מן
 הלקט. לשון הרמב"ם: הרי הוא של עניים.
 כהזכר ב"ר דקנסוהו רבנן וכו' ולכן אין לומרין כמו בסיפא ומפרש
 בירושלמי דהפקר ב"ד היה הפקר ולהכי פטורים מן המעשרות:
פרק ה א גדיש שלא לוקם תחתיו א
 כל הנוגע בארץ הרי
 הוא של עניים (ב). הרוח שפורה את
 העמרים (ג) אומרים אותה כמה לקם היא
 ראויה לעשות ונותן לעניים (ד). רשבי"ג אומר נותן לעניים בבדי נפילה (ה)
 ח"ג. א הנוגע והתנוגעות ויהי ג"מ. הרי תרוג ג"מ הרי הן. בבדי ג"מ כדי ויהי ג"מ וגי"מ ע"ס. שבלח

פרק ה א כל הטוגע בחרץ. ממזכר אל מה שיהיה עם מן
 הלקט. לשון הרמב"ם: הרי הוא של עניים.
 כהזכר ב"ר דקנסוהו רבנן וכו' ולכן אין לומרין כמו בסיפא ומפרש
 בירושלמי דהפקר ב"ד היה הפקר ולהכי פטורים מן המעשרות:
פרק ה א גדיש שלא לוקם תחתיו א
 כל הנוגע בארץ הרי
 הוא של עניים (ב). הרוח שפורה את
 העמרים (ג) אומרים אותה כמה לקם היא
 ראויה לעשות ונותן לעניים (ד). רשבי"ג אומר נותן לעניים בבדי נפילה (ה)
 ח"ג. א הנוגע והתנוגעות ויהי ג"מ. הרי תרוג ג"מ הרי הן. בבדי ג"מ כדי ויהי ג"מ וגי"מ ע"ס. שבלח

פרק ה א כל הטוגע בחרץ. ממזכר אל מה שיהיה עם מן
 הלקט. לשון הרמב"ם: הרי הוא של עניים.
 כהזכר ב"ר דקנסוהו רבנן וכו' ולכן אין לומרין כמו בסיפא ומפרש
 בירושלמי דהפקר ב"ד היה הפקר ולהכי פטורים מן המעשרות:
פרק ה א גדיש שלא לוקם תחתיו א
 כל הנוגע בארץ הרי
 הוא של עניים (ב). הרוח שפורה את
 העמרים (ג) אומרים אותה כמה לקם היא
 ראויה לעשות ונותן לעניים (ד). רשבי"ג אומר נותן לעניים בבדי נפילה (ה)
 ח"ג. א הנוגע והתנוגעות ויהי ג"מ. הרי תרוג ג"מ הרי הן. בבדי ג"מ כדי ויהי ג"מ וגי"מ ע"ס. שבלח

תפארת ישראל ביני

פ"ה א שהגדים השבלים ע"ג הלקט: (ב) אפילו הגדים הטיון ע"ג
 שעורים דקנסוהו רבנן. ופטור ג"כ ממעשר. דהפקר ביה דין
 היה הפקר אף שלא הופקר רק לעניים (א). (ג) ומהפזרו ג"כ שבלים ע"ג
 לקט: (ד) ונראה לי פסוק דעכ"פ לריך לנהוג בה כהשנה ב' לעשר מה שטמן
 לעניים כמבואר ע"ס (ב): (ה) כלומר כבר קוצב הדבר חלק מ"ה מהקצירה:
 דברי רתוי"ש דשלי בנ"ב דשס יודע שיעור חלק הלקט משעת קצירה שהיא
משנה ראשונה
 כו' ולא מפליג בהגדים גופיה שאם לא היה לקט ידוע לומרין דכולה בידוע
 איירי. ואפשר כשלא היה לקט ידוע פטור לגמרי דלא שייך ספק לקט אלא כשידוע
 שהיה כאן זכות לפניים ומתקפא לן שמה טלו משל עניים חייב ליתן כולו לעניים
 אבל הכא אין כאן זכות ודאי לעניים כמתלה: ונתרן לעניים. מן האוגעות
 בחרץ נותן כמו בכרשא דה"ל הלקט מלמטה כמ"ס הר"ב שפורה את העמרים
 דע"י

פ"ה א שהגדים השבלים ע"ג הלקט: (ב) אפילו הגדים הטיון ע"ג
 שעורים דקנסוהו רבנן. ופטור ג"כ ממעשר. דהפקר ביה דין
 היה הפקר אף שלא הופקר רק לעניים (א). (ג) ומהפזרו ג"כ שבלים ע"ג
 לקט: (ד) ונראה לי פסוק דעכ"פ לריך לנהוג בה כהשנה ב' לעשר מה שטמן
 לעניים כמבואר ע"ס (ב): (ה) כלומר כבר קוצב הדבר חלק מ"ה מהקצירה:
 דברי רתוי"ש דשלי בנ"ב דשס יודע שיעור חלק הלקט משעת קצירה שהיא
משנה ראשונה
 כו' ולא מפליג בהגדים גופיה שאם לא היה לקט ידוע לומרין דכולה בידוע
 איירי. ואפשר כשלא היה לקט ידוע פטור לגמרי דלא שייך ספק לקט אלא כשידוע
 שהיה כאן זכות לפניים ומתקפא לן שמה טלו משל עניים חייב ליתן כולו לעניים
 אבל הכא אין כאן זכות ודאי לעניים כמתלה: ונתרן לעניים. מן האוגעות
 בחרץ נותן כמו בכרשא דה"ל הלקט מלמטה כמ"ס הר"ב שפורה את העמרים
 דע"י

פרק ה א שלא לוקם תחתיו א
 כל הנוגע בארץ הרי
 הוא של עניים (ב). הרוח שפורה את
 העמרים (ג) אומרים אותה כמה לקם היא
 ראויה לעשות ונותן לעניים (ד). רשבי"ג אומר נותן לעניים בבדי נפילה (ה)
 ח"ג. א הנוגע והתנוגעות ויהי ג"מ. הרי תרוג ג"מ הרי הן. בבדי ג"מ כדי ויהי ג"מ וגי"מ ע"ס. שבלח

פרק ה א שלא לוקם תחתיו א
 כל הנוגע בארץ הרי
 הוא של עניים (ב). הרוח שפורה את
 העמרים (ג) אומרים אותה כמה לקם היא
 ראויה לעשות ונותן לעניים (ד). רשבי"ג אומר נותן לעניים בבדי נפילה (ה)
 ח"ג. א הנוגע והתנוגעות ויהי ג"מ. הרי תרוג ג"מ הרי הן. בבדי ג"מ כדי ויהי ג"מ וגי"מ ע"ס. שבלח